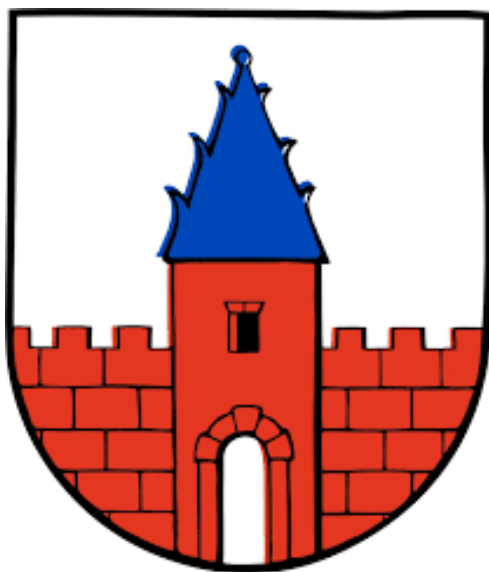

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
MIASTA RACIĄŻA**

Warszawa, 16 listopada 2022 r.

Nazwa opracowania:	Prognoza oddziaływania na środowisko do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Raciąża
Zleceniodawca:	Burmistrz Miasta Raciąża
Opracowujący:	Budplan Sp. z o.o. 04-327 Warszawa ul. Kordeckiego 20
Kierujący zespołem autorskim:	mgr inż. Aleksandra Radawiec <i>Aleksandra Radawiec</i>
Zespół autorski:	mgr inż. Izabela Bielowska mgr Agata Grzelak

Spis treści

1	WPROWADZENIE	7
1.1	PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA OPRACOWANIA.....	7
1.2	CEL, ZAKRES I STOPIEŃ SZCZEGÓŁOWOŚCI INFORMACJI WYMAGANYCH W PROGNOZIE.....	7
2	ZAWARTOŚĆ, GŁÓWNE CELE PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	9
2.1	CHARAKTERYSTYKA I LOKALIZACJA TERENU OPRACOWANIA.....	9
2.2	CELE SPORZĄDZENIA DOKUMENTU	10
2.3	ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU.....	10
2.4	ZMIANY WPROWADZONE W PORÓWNANIU Z OBOWIĄZUJĄCYM STUDIUM.....	12
2.5	POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	13
3	CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO OBSZARU OBJĘTEGO SPORZĄDZENIEM STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	15
3.1	RZEŻBA TERENU I GEOLOGIA	15
3.2	SUROWCE MINERALNE.....	16
3.3	STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	16
3.4	GLEBY	17
3.5	HYDROLOGIA I HYDROGEOLOGIA.....	18
3.6	WARUNKI KLIMATYCZNE	20
3.7	FAUNA I FLORA	21
3.8	POWIĄZANIA EKOLOGICZNE	22
3.9	ZASOBY KRAJOBRAZOWE	23
3.10	OBSZARY I OBIEKTY PRZYRODNICZE PRAWNIE CHRONIONE.....	24
3.11	DZIEDZICTWO KULTUROWE I ZABYTKI ORAZ DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	26
4	STAN ZASOBÓW I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA, ODPORNOŚĆ NA DEGRADACJĘ I ZDOLNOŚĆ DO REGENERACJI	29
4.1	STAN ŚRODOWISKA.....	29
4.2	OCENA STANU OCHRONY I UŻYTKOWANIA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH, W TYM BIORÓŻNORODNOŚCI	32
5	TENDENCJE ZMIAN ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	32
6	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	32
6.1	IDENTYFIKACJA GŁÓWNYCH ZAGROŻEŃ.....	32
6.2	ZAGROŻENIA NATURALNE.....	34
6.3	WARUNKI GRUNTOWO-WODNE	36
7	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBU W JAKI TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY	

	UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	37
8	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE, CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOTY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO	38
8.1	ODDZIAŁYWANIE NA POWIETRZE.....	40
8.2	WYTWARZANIE ODPADÓW	41
8.3	WPROWADZANIE ŚCIEKÓW DO WÓD LUB DO ZIEMI.....	42
8.4	PRZEKSZTAŁCENIE NATURALNEGO UKSZTAŁTOWANIA TERENU, ZANIECZYSZCZENIE GLEB I POWIERZCHNI ZIEMI	42
8.5	ZAGROŻENIE POWODZIOWE.....	43
8.6	EMITOWANIE HAŁASU I PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	43
8.7	WYKORZYSTANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA	45
8.8	WPŁYW NA ZWIERZĘTA I ROŚLINY	46
8.9	WPŁYW NA EKOSYSTEMY I RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ	47
8.10	ODDZIAŁYWANIE NA KLIMAT I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	47
8.11	WPŁYW NA ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE.....	48
8.12	ODDZIAŁYWANIE NA OBSZARY NATURA 2000 I INNE OBSZARY CHRONIONE NA MOCY USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY 48	
8.13	RYZYKO WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII	49
9	ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA PLANOWANEGO DOKUMENTU NA ŚRODOWISKO, OBEJMUJĄCE BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE, DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ODDZIAŁYWANIA.....	49
10	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	50
10.1	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU	51
11	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU.....	51
12	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA	51
13	TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.....	51
14	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	51
15	OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY	55
16	AKTY PRAWNE UWZGLĘDNIONE W OPRACOWANIU	56
17	MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	56

1 Wprowadzenie

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Raciąża, sporządzonej w następstwie podjęcia uchwały nr XXII/180/2021 Rady Miejskiej w Raciążu z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Raciąża.

1.1 Podstawa formalno-prawna opracowania

Obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko wynika z art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organ opracowujący projekt dokumentu:

1. Uzgadnia z właściwymi organami zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko;
2. Poddaje projekt wraz z prognozą opiniowaniu przez właściwe organy;
3. Zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko;
4. Bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Projekt dokumentu nie może zostać przyjęty (o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

1.2 Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko ustaleń projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Raciąża, określenie rozwiązań eliminujących, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz w miarę potrzeb przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Zakres merytoryczny prognozy jest zgodny z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Prognoza uwzględnia ustalenia Zamawiającego, który uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Warszawie, który wyraził swoje stanowisko w piśmie z dnia 22 marca 2022 r. (znak pisma: WOOŚ-III.411.438.2021.JDR) oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Płońsku, który wyraził swoje stanowisko w piśmie z dnia 16 października 2021 r. (znak pisma: PPIS.ZNS.470.231.2021.17).

Prognoza przedstawia wyniki analiz i ocen w formie opisowej.

W prognozie ocenia się stan i funkcjonowanie środowiska, odporność na degradację i zdolność do regeneracji wynikające z uwarunkowań określonych w opracowaniu ekofizjograficznym oraz tendencje do zmian przy braku realizacji ustaleń projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Rozpatrywane są także skutki realizacji ustaleń projektu studium. Projektowane użytkowanie i zagospodarowanie terenów jest rozpatrywane pod kątem zgodności z uwarunkowaniami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym, z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska, skuteczności ochrony bioróżnorodności i właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania. Ocenia się również określone w projekcie studium warunki zagospodarowania przestrzennego wynikające z potrzeb ochrony środowiska, prawidłowości gospodarowania zasobami przyrody oraz ochrony gruntów rolnych

i leśnych. Uwzględniane są ponadto zagrożenia dla środowiska i wpływ na zdrowie ludzi, skutki dla istniejących form ochrony przyrody i innych obszarów chronionych i zakres zmian w krajobrazie, oraz możliwość rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko. W prognozie zawarte są, jeżeli zachodzi taka potrzeba, również propozycje innych rozwiązań w projekcie studium, sprzyjających ochronie środowiska.

Prognoza wykonana jest zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1, 2 i 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko:

- zawiera informacje o zawartościach, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- zawiera informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- zawiera propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania;
- zawiera informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko oraz streszczenie w języku niespecjalistycznym;
- określa, analizuje i ocenia istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- określa, analizuje, ocenia stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- określa, analizuje i ocenia przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko;
- przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;
- przedstawia rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru.

2 Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

2.1 Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania

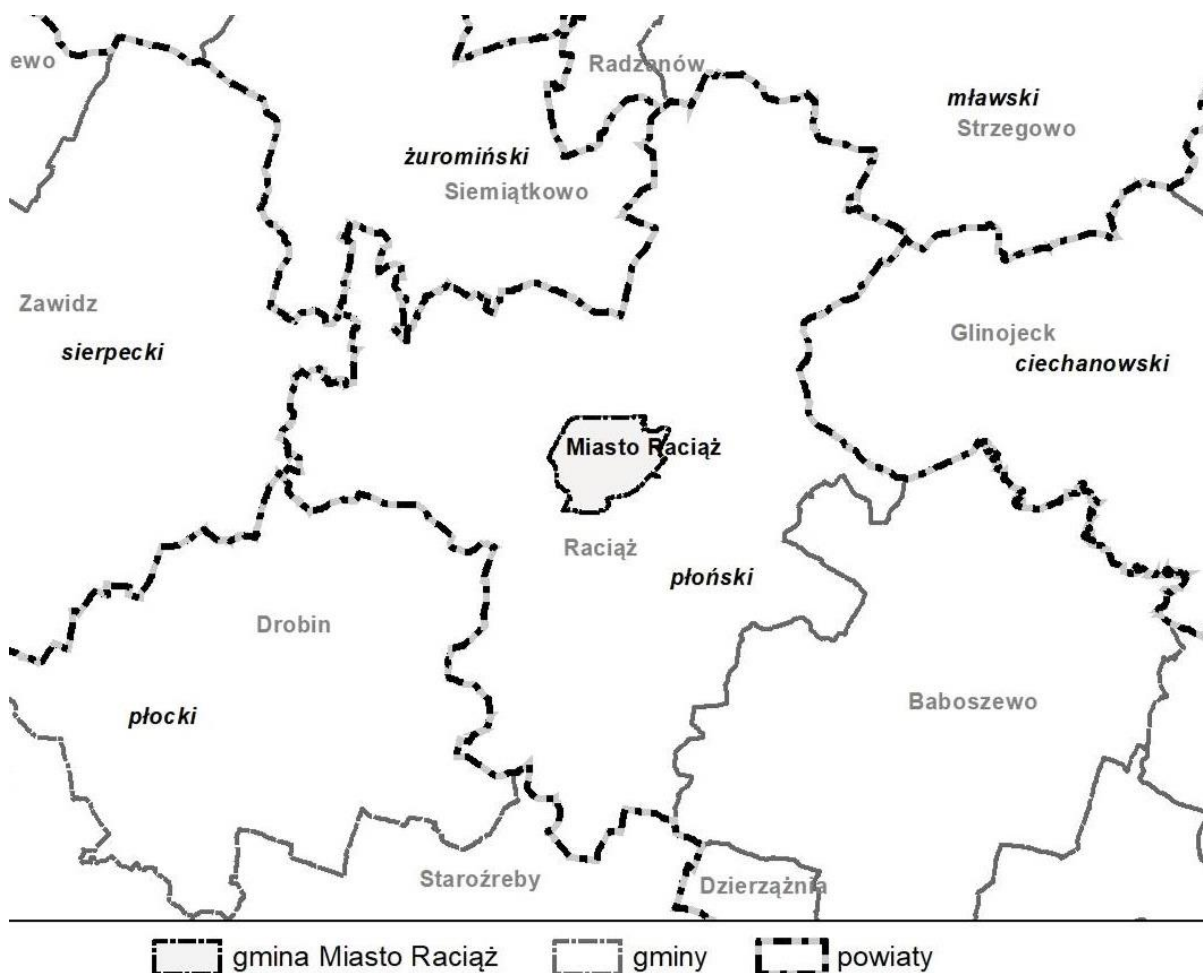
Gmina Miasto Raciąż położona jest w północno-zachodniej części powiatu płońskiego w województwie mazowieckim. Otoczona jest przez tereny wiejskiej gminy Raciąż. Miasto zajmuje powierzchnię ok. 840 ha i zamieszkuje ją 4 390 mieszkańców¹.

Najważniejsze powiązania komunikacyjne tworzą: droga krajowa nr 60 o długości 245 km, relacji Łęczyca - Kutno - Gostynin - Łąck - Płock - Bielsk - Drobin - Ciechanów - Różan - Ostrów Mazowiecka, łącząca województwa mazowieckie i łódzkie oraz linia kolejowa nr 27 relacji Nasielsk – Płońsk – Sierpc.

Jest to gmina, w której przeważają grunty rolne, zainwestowana jest głównie centralna część miasta. W zabudowie dominuje funkcja mieszkaniowa jednorodzinna oraz wielorodzinna, a także usługi. Na terenie miasta zlokalizowane są również pojedyncze obiekty przemysłowe.

Rysunek 1 Położenie Gminy Miasto Raciąż na tle podziału administracyjnego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych CODGIK – państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju

¹ Dane GUS – 2020 r.

2.2 Cele sporządzenia dokumentu

Konieczność sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Raciąża wynika z uchwały nr XXII/180/2021 Rady Miejskiej w Raciążu z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Raciąża. Rada Miejska podjęła niniejszą uchwałę celem dostosowania studium do obecnego stanu prawnego oraz zmian zachodzących w sferze społeczno-gospodarczej. Obecnie na terenie gminy obowiązuje studium przyjęte uchwałą nr XXVII/200/2002 Rady Miejskiej w Raciążu z dnia 10 października 2002 r. ze zmianą w 2014 r.

Konieczność aktualizacji i uchwalenia nowego studium wynika przede wszystkim z sygnalizowanych przez osoby fizyczne i podmioty gospodarcze potrzeb wprowadzania zmian do istniejącego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania. Studium wymaga również aktualizacji z uwagi na:

- wprowadzenie spójności ustaleń studium z dokumentami planistycznymi wyższego rzędu, w szczególności w odniesieniu do zadań wynikających z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego;
- wnioski osób fizycznych i podmiotów gospodarczych o zmianę parametrów kształtowania zabudowy oraz przeznaczenia terenów;
- aktualizację uwarunkowań warunkujących zasady kształtowania przyszłej polityki przestrzennej w gminie, w tym uwzględnienie aktualnych trendów demograficznych, społecznych i gospodarczych;
- potrzeby inwestycyjne gminy.

2.3 Zawartość dokumentu

Sporządzenie dokumentu stanowi jeden z elementów dostosowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Raciąża oraz sporządzanych na jego podstawie planów miejscowych do zmienionych uwarunkowań wewnętrznych, zewnętrznych i przepisów prawa.

Analizie ustaleń studium w prognozie oddziaływania na środowisko podlegać będzie jedynie część Kierunki zagospodarowania przestrzennego. Na opracowanie studium składa się część tekstowa i graficzna. Część tekstowa zawiera przede wszystkim:

- a) zdefiniowaną politykę przestrzenną gminy, która ma swoją kontynuację w ustaleniach szczegółowych w przeznaczeniu terenów;
- b) określony sposób kształtowania struktur przestrzennych i zasady zagospodarowania terenów;
- c) kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego;
- d) wytyczne rozwoju systemu komunikacji i infrastruktury technicznej.

Część graficzna przedstawia m.in. :

- a) położenie gminy na tle jednostek administracyjnych;
- b) położenie gminy na tle regionów fizycznogeograficznych Polski;
- c) udokumentowane złoża kopalin;
- d) rozmieszczenie gleb dobrych i bardzo dobrych, w tym chronionych, na terenie gminy;
- e) rozmieszczenie lasów ochronnych;
- f) system połączeń ekologicznych w gminie;
- g) obszary i obiekty prawnie chronione na terenie gminy.

Główne założenia kształtowania zagospodarowania przestrzennego gminy

Dominującym typem zagospodarowania w projekcie studium są tereny rolnicze, zabudowa

mieszkańcowa jednorodzinna, wielorodzinna, śródmiejska i usługowa w większości powielająca ustalenia obowiązującego studium. Ponadto projekt studium wyznacza nowe tereny zabudowy produkcyjno-usługowej. Nowa zabudowa prowadzona jest w nawiązaniu do istniejącej już zabudowy.

Ponadto jako tereny inwestycyjne wskazano obszary towarzyszące istniejącej zabudowie oraz zlokalizowane wzdłuż dróg.

Projekt studium wyznacza przeznaczenia terenu mające na celu utrzymanie istniejącej struktury miasta opartej o promienny układ ulic zbiegających się w historycznym centrum miasta. Ma to na celu dążenie do wielofunkcyjnego rozwoju miasta przy strefowej koncentracji poszczególnych funkcji rozwojowych, zachowując właściwe proporcje pomiędzy terenami do zainwestowania a terenami otwartymi. Projekt studium prowadzi do zwiększenia intensywności zabudowy w terenach już zainwestowanych i uzbrojonych oraz maksymalnego zachowania terenów otwartych – eliminacja rozpraszania zabudowy itp.

Przeznaczenie terenu

W części graficznej studium (kierunki zagospodarowania przestrzennego), wskazane zostały główne kategorie terenów, które zostały rozróżnione ze względu na funkcję, zasady zagospodarowania oraz możliwości ich przekształceń. Ostateczny przebieg granic terenów i wielkość wskaźników zostaną ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W projekcie studium określa się następujące przeznaczenie terenów:

- MS – TERENY ZABUDOWY ŚRÓDMIEJSKIEJ;
- MW – TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ;
- MN – TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ;
- MNU – TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ, USŁUG;
- U – TERENY USŁUG;
- US – TEREN USŁUG SPORTU, REKREACJI I WYPOCZYNKU;
- PU1, PU2 – TERENY OBIEKTÓW PRODUKCYJNYCH, SKŁADÓW, MAGAZYNÓW, USŁUG;
- PEF – TERENY PRODUKCJI ENERGII;
- ZP - TERENY ZIELENI URZĄDZONEJ;
- Zn – TERENY ZIELENI NIEURZĄDZONEJ;
- ZD – TEREN OGRODÓW DZIAŁKOWYCH;
- ZC – TEREN CMENTARZA;
- ZCz – TEREN CMENTARZA ZAMKNIĘTEGO;
- R – TERENY ROLNICZE;
- ZL – TERENY LASÓW;
- KP – TERENY PLACÓW MIEJSKICH;
- IT – TERENY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: IE - ELEKTROENERGETYKA, IK - KANALIZACJA, IC - CIEPŁOWNIA;
- KK – TERENY KOLEI.

Dla każdego typu terenu wskazano podstawowe i dopuszczalne kierunki przeznaczenia, ograniczenia zmian przeznaczenia, standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu. Uzupełnieniem dla tych ustaleń są ustalenia kierunków ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, kierunków i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego, kierunków rozwoju systemu komunikacji i systemów infrastruktury technicznej itp. oraz wskazania wynikające z ogólnych zasad polityki przestrzennej.

Tereny z ograniczeniami

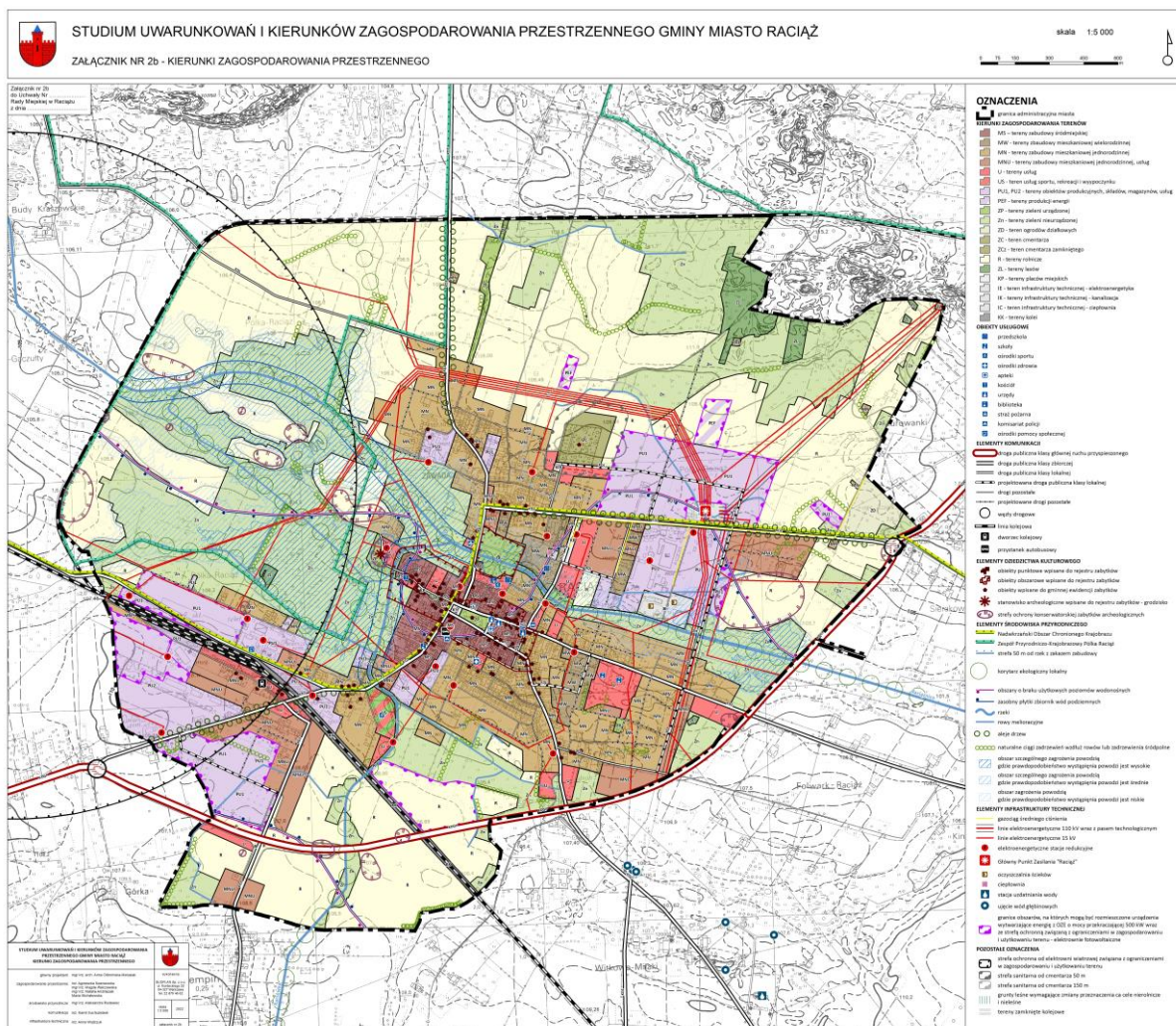
W projekcie studium wyznaczono tereny, na których zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy. Są to tereny lasów (ZL) oraz tereny stanowiące rezerwy pod projektowane drogi uzupełniające układ komunikacyjny.

Zakaz zabudowy na wskazanych powyżej terenach nie dotyczy obiektów drogowych, elementów infrastruktury technicznej, obiektów hydrotechnicznych lub służących ochronie środowiska bądź zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego.

Ponadto tereny z ograniczeniami zabudowy stanowią obszary szczególnego zagrożenia powodzią, dla których obowiązują przepisy odrębne, tereny rolnicze oraz tereny zieleni nieurządzonej (Zn), tereny objęte ochroną prawną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, strefy sanitarne wokół cmentarza, pasy technologiczne wokół magistralnych urządzeń infrastruktury technicznej, tereny przylegające do linii kolejowej, droga krajowa, tereny znajdujące się w zasięgu strefy ochronnej od elektrowni wiatrowej.

Rysunek 2 Kierunki zagospodarowania przestrzennego Miasta Raciąż

źródło: opracowanie własne na podstawie projektu studium

2.4 Zmiany wprowadzone w porównaniu z obowiązującym studium

Z punktu widzenia oceny wpływu ustaleń projektu dokumentu planistycznego na środowisko najistotniejsze jest zidentyfikowanie ryzyka wystąpienia konfliktów przestrzennych. W tym celu należy wskazać w jaki sposób projekt studium umożliwia lub ogranicza możliwości realizacji nowych inwestycji, przy czym

należy odnieść się do obowiązującego stanu planistycznego, czyli obowiązującego studium.

Gmina Miasto Raciąż ma obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte w 2002 r. ze zmianą, w którym określono kierunki zagospodarowania przestrzennego, układu komunikacyjnego, rozwoju infrastruktury, ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego itd.

Omawiany projekt studium częściowo powiela ustalenia obowiązującego studium. Wprowadzone zmiany mają niewielkie znaczenie wobec obranego w 2002 r. ze zmianą kierunku rozwoju gminy. Dotyczą one w znacznej mierze zmiany funkcji lub parametrów zabudowy w granicach wcześniej już wyznaczonych terenów inwestycyjnych. Wprowadzono również nowe tereny budowlane, przenosząc część niewykorzystanych terenów przeznaczonych pod zabudowę w obowiązującym studium w inne miejsce.

W projekcie studium w porównaniu z obowiązującym studium wprowadzono następujące zmiany:

- Wyznaczono nowe tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) i wielorodzinnej (MW), zabudowy usługowej (U), zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług (MNU).
- Punktowo wprowadzono nowe tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, usług (PU).
- Zrezygnowano ze wskazywania terenów zabudowy zagrodowej (oznaczone w obowiązującym studium symbolem RM).
- Wyznaczono nowe tereny rolnicze i tereny zieleni naturalnej (Zn) zgodnie z aktualnym zagospodarowaniem i uwarunkowaniami.
- Wyznaczono tereny zabudowy śródmiejskiej (MS).
- Wyznaczono tereny na których mogą być rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z OZE o mocy przekraczającej 500 kW wraz ze strefą ochronną związaną z ograniczeniami w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – elektrownie fotowoltaiczne.
- Wyznaczono tereny produkcji energii (PEF).

2.5 Powiązania z innymi dokumentami

Studium stanowi dokument o znaczeniu lokalnym, jednak przy jego sporządzaniu uwzględniono cele ochrony środowiska ustanowione na wyższych szczeblach.

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju stanowi podstawę systemu aktów planistycznych kraju, będąc tym samym najważniejszym dokumentem strategicznym, kształtującym politykę przestrzenną kraju, sporządzanym obligatoryjnie dla całego jego obszaru.

Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, przyjęta w grudniu 2011 r., definiuje wizję Polski w 2030 r., jako kraju o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowanego, sprawnie zarządzanego i bezpiecznego. Stan ten ma być rezultatem procesów gospodarczych, społecznych, przestrzennych oraz cywilizacyjnych. Cechą kraju ma być spójność społeczno-gospodarcza i terytorialna – silne regiony, których rozwój oparty będzie na endogenicznym potencjale i przewagach konkurencyjnych, kreować mają ogólnokrajowe impulsy rozwojowe, przyczyniając się do osiągnięcia celów ogólnych polityki regionalnej i przestrzennej.

Wizja Polski w 2030 r. opiera się na pięciu pożądanym cechach przestrzeni: konkurencyjności i innowacyjności, spójności wewnętrznej, bogactwie i różnorodności biologicznej, bezpieczeństwie oraz ładzie przestrzennym.

W KPZK zwraca się uwagę na ochronę zastanych walorów przyrodniczych i umiejętne wykorzystanie funkcji ekosystemów. Planowanie przestrzenne, uwzględniając wzajemne relacje komponentów środowiska, oddziałuje na procesy zarządzania zasobami przyrody ożywionej i krajobrazu, czym przyczynia się do zmniejszenia izolacji siedlisk oraz stabilizacji ekosystemów. Stymulowana jest innowacyjność oraz rozwój trwałych i zrównoważonych form gospodarowania na obszarach o wyjątkowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Działania zmierzają do zachowania tradycyjnego krajobrazu rolniczego, kształtowania

powiązań widokowych, zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom dolin rzek. Proces odnowy wsi, wsparty przez planowanie na poziomie krajowym, przyczynia się do utrzymania trwałych, wielofunkcyjnych struktur ekologicznych na modernizujących się obszarach.

Jednym z celów zawartych w koncepcji polityki przestrzennej zagospodarowania kraju jest poprawa spójności wewnętrznej kraju. Cel ten ma być realizowany m.in. poprzez zapewnienie spójności między lepiej rozwiniętymi społecznie i gospodarczo obszarami centralnej Polski, a obszarami usytuowanymi w większej odległości w stosunku do głównych ośrodków życia społeczno-gospodarczego kraju, o niższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych oraz zapewnienie spójności między dynamicznie rozwijającymi się miastami wojewódzkimi i ośrodkami regionalnymi a obszarami je otaczającymi – obszarami wiejskimi oraz miastami subregionalnymi.

Spójność funkcjonalna ma zapewnić warunki dla procesów rozprzestrzeniania się rozwoju skoncentrowanego w szczególności w głównych ośrodkach miejskich, które skupiają najbardziej dochodową i konkurencyjną działalność gospodarczą oraz pełnią podstawowe funkcje gospodarcze, administracyjne, polityczne oraz kulturowe wobec obszarów je otaczających (w tym miast subregionalnych). Rozwój mniejszych ośrodków miejskich uzależniony jest od stopnia integracji funkcjonalnej z głównymi miastami regionu, a także możliwości wykorzystania unikatowych wewnętrznych zasobów dla wytworzenia specjalizacji terytorialnej.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego w zakresie *Polityki kształtowania i ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz poprawy standardów środowiska* ustalono kierunki (wymieniono istotne dla gminy Raciąż):

- upowszechnianie działań rolno-środowiskowo-klimatycznych zapewniających rozwój gospodarki rolnej zintegrowanej z ochroną przyrody na obszarach wiejskich;
- ochronę gruntów leśnych przed zmianą funkcji na nieleśną i zwiększanie powierzchni leśnej;
- zachowanie funkcji rolniczej na gruntach o wysokiej jakości i przydatności dla rolnictwa;
- utrzymanie istniejących naturalnych zbiorników wodnych i terenów podmokłych, w szczególności starorzeczy, bagien i mokradel, oczek wodnych oraz renaturalizację przekształconych odcinków rzek i terenów zalewowych;
- zwiększanie retencyjności zlewni województwa poprzez realizację *Programu Małej Retencji dla Województwa Mazowieckiego*;
- ograniczenie emisji ścieków komunalnych oraz spływów powierzchniowych zanieczyszczeń z terenów rolnych;
- ochronę głównych zbiorników wód podziemnych;
- ograniczanie niskiej emisji (powierzchniowej) ze źródeł rozproszonych.

Strategia rozwoju Gminy Miasto Raciąż na lata 2016–2026

Generalnym celem kierunkowym rozwoju Gminy Miasto Raciąż jest zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności poprzez poprawę poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju. Cele strategiczne, a następnie cele operacyjne są uszczegółowieniem misji.

W strategii rozwoju gminy do roku 2026 ustalono następujące cele strategiczne Gminy Miasto Raciąż:

- Pozyskanie inwestorów głównie z zewnątrz, jak też ożywienie inwestycji realizowanych przez kapitał lokalny – wzrost przedsiębiorczości oraz poprawa zdolności adaptacyjnych i konkurencyjności małych i średnich firm.
- Zwiększenie konkurencji potencjału kwalifikacyjnego zasobów ludzkich.
- Poprawa warunków życia mieszkańców.
- Poprawa jakości środowiska przyrodniczego.
- Zapewnienie właściwych kierunków rozwoju kultury, sportu i rekreacji.

Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę sporządzono na podstawie rozpoznania terenowego uwarunkowań ekofizjograficznych i walorów krajobrazowych, identyfikacji potencjalnych zagrożeń i uciążliwości. Analizowano dostępne opracowania planistyczne i dokumentacyjne na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju oraz oceny realizacji obowiązków prawnych i skuteczności rozwiązań chroniących środowisko przed nadmierną eksploatacją zasobów oraz wprowadzaniem zanieczyszczeń antropogenicznych do środowiska.

3 Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

3.1 Rzeźba terenu i geologia

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną wg Kondrackiego, Raciąż położony jest w Podprovincji Niziny Środkowopolskie (318), Makroregionie, Nizina Północnomazowiecka (318.6) oraz dwóch Mezoregionach: Wysoczyzna Płońska (318.61) i Równina Raciąska (318.6). Tylko niewielki południowy fragment terenu miasta położony jest na Wysoczyźnie Płońskiej, natomiast większość terenu zajęta jest przez Równinę Raciąską.

Wysoczyzna Płońska – jest to równina morenowa urozmaicona łańcuchem wzgórz morenowych i kemowych, ciągnących się wzdłuż Wisły poniżej ujścia do Narwi. Wysokość nad poziomem morza nie przekraczają 100m, przy czym największe wzniesienie osiąga 163 m. jest to kraina rolnicza z małym udziałem lasów, o glebach płowych i brunatnoziemnych na glinie morenowej i piaskach naglinowych.

Równina Raciąska – położna jest na szlaku odpływu wód lodowcowo – rzecznych zlodowacenia wiślańskiego. Kierunek tego odpływu powtarza bieg Wkry i jej dopływu Raciążnicy. Równinę pokrywają częściowo zwydmione piaski, spod których miejscami odstania się glina morenowa. Lasy zajmują niewielką powierzchnię.

Powyższa charakterystyka odnosi się do dużo większego obszaru niż samo miasto. Jednakże rzeźba Raciąża nie jest urozmaicona. Najwyżej położony obszar znajduje się na wysokości 117,5 m n.p.m. zlokalizowany jest w północno - wschodniej części miasta, następnie teren stopniowo opada w kierunku rzeki, warstwie w dolinie sięgają wartości od 106,25 do 102,5 m n.p.m. Teren lekko wznosi się w kierunku południowo – zachodnim i zachodnim. Krajobraz urozmaicają ciek: Raciążnica oraz jej prawy dopływ Karsówka. Ponadto teren poprzecinany jest siecią mniejszych cieków oraz rowów. Raciążnica posiada wąskie koryto, płynie rozległą doliną, w użytkowaniu, której dominują łąki ekstensywne. W podłożu doliny znajdują się utwory geologiczne charakteryzujące się słabą przepuszczalnością, w związku, z czym obfite opady deszczu mogą powodować rozległe wylewy wód rzeki. Procesy erozyjne (wietrzne oraz wodne) z uwagi na małe urozmaicenie powierzchni terenu są ograniczone.

Pod względem geologiczno-strukturalnym Raciąż znajduje się w obrębie Niecki Warszawskiej. Z budową geologiczną ściśle powiązane jest zaleganie zwierciadła wody podziemnej, rodzaj gleby pokrywającej obszar oraz ukształtowanie terenu.

Obszar Raciąża pokrywają utwory pochodzenia czwartorzędowego. Miąższość utworów zależna jest od morfologii stropu neogenu, która była kształtowana w różnym stopniu przez zjawiska erozyjne kolejnych zlodowaceń i okresów ociepleń. Utwory czwartorzędowe osiągają największe miąższości w dolinie Raciążnicy (ponad 80 m) oraz w zagłębieniach stropu utworów plioceńskich. Najmniejsze miąższości utworów czwartorzędowych występują w kulminacji podłoża neogeńskiego, miąższość jest zredukowana nawet do 5 m. tak płytkie zaleganie utworów neogenu spowodowane jest zjawiskami glacitektonicznymi, które spowodowały sfałdowanie i wypchnięcie pod ciężarem lądolodu plastycznych utworów ilastych ku powierzchni terenu. Na obszarze miasta znaczną rolę odgrywają utwory ze zlodowacenia południowopolskiego, które częściowo wyrównały powierzchnię podczwartorzędową. W wyniku erozji w późniejszych okresach utwory ze zlodowacenia południowopolskiego zachowały się lokalnie.

Pradolina Raciążnicy ukształtowała się w okresie interglacjału mazowieckiego. Jest ona reprezentowana przez serię piasków rzecznych o miąższości 80m. Pradolina Raciążnicy wypełniła się osadami również w późniejszych okresach zlodowaceń, w trakcie kolejnych fluwioglacjałów.

Utwory fluwioglacjałów zlodowaceń środkowo – i północnopolskiego wykształcone są w postaci

piasków przedzielających gliny bądź soczew występujących lokalnie w obrębie glin zwałowych.

Zlodowacenie północnopolskie było okresem intensywnego kształtowania terenu, jego łagodzenia i niszczenia. W schyłkowym okresie utworzyły się pokrywy eluwalne, deluwalne oraz wydmy rozwinięte szczególnie w Pradolinie Raciąskiej.

W okresie holocenu powstały tarasy zalewowe rzek, muły, piaski i żwiry rzeczne, namuły oraz torfy w zagłębieniach bezodpływowych. Miąższość tych utworów jest na ogół niewielka (2 – 5 m).

3.2 Surowce mineralne

Na terenie miasta Raciąż nie występują udokumentowane złoża kopalin. Nie stwierdzono również występowania obszarów perspektywicznych i prognostycznych występowania złóż kopalin.

3.3 Struktura użytkowania gruntów

W strukturze użytkowania gruntów Raciąża dominują grunty orne. Miasto wyróżnia również duży udział łąk i pastwisk.

Grunty rolne zajmują 655,62 ha co stanowi ok. 78,09% powierzchni miasta, przy czym grunty orne stanowią 45,89% (385,24 ha), pastwiska 12,31% (103,36 ha), łąki 15,78% (132,51 ha), sady 0,24% (2,01 ha), nieużytki 1,30% (10,89 ha), grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych 0,01% (0,09 ha), grunty pod rowami i stawami 0,89% (7,49 ha) zaś grunty rolne zabudowane 1,66% (13,93 ha).

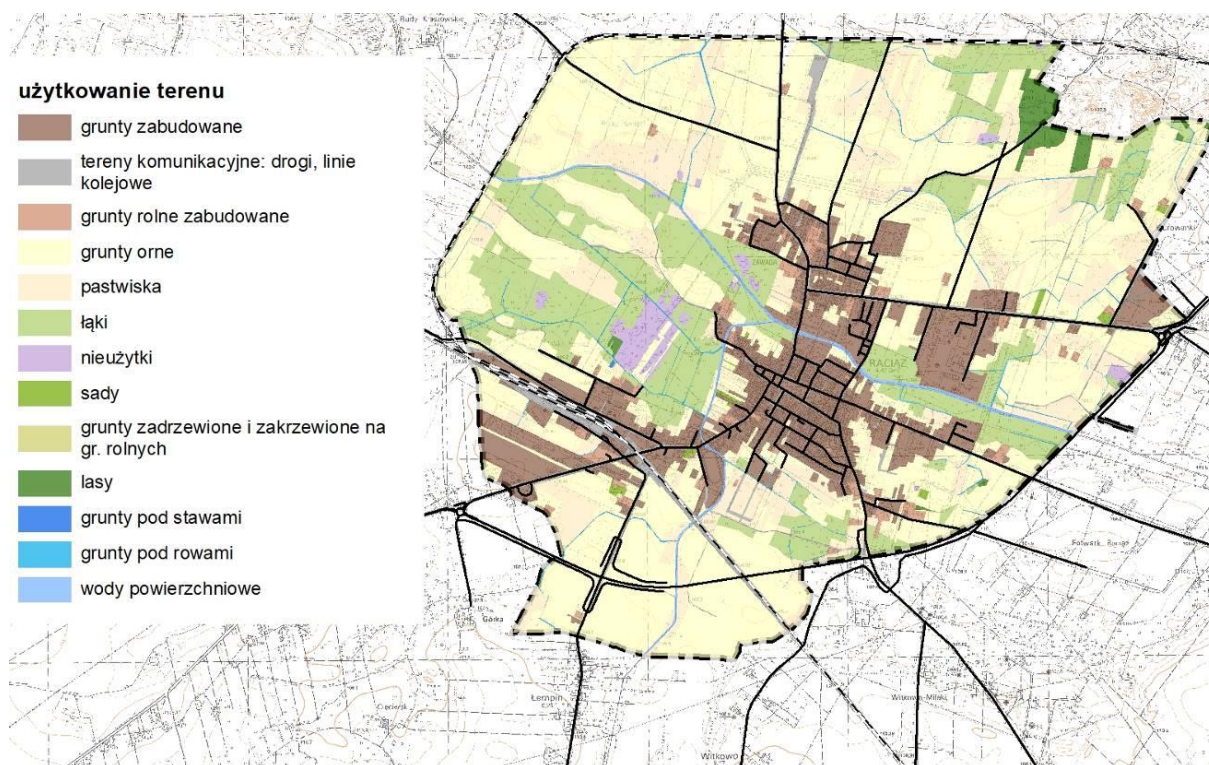
Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią 19,97% (167,62 ha), w tym tereny zabudowane 14,53% (122 ha), zaś drogi, linie kolejowe i inne tereny komunikacyjne 5,43% (45,63 ha).

Tereny leśne zajmują 1,04% powierzchni miasta Raciąż (8,74 ha), zaś wody powierzchniowe 0,90% (7,39 ha).

Miasto charakteryzuje się wyraźnym podziałem na część zabudowaną (tereny zabudowy mieszkaniowej, przemysłowej i usługowej) znacznie przekształcone antropogenicznie oraz przestrzeń otwartą z dużym udziałem pól, łąk i pastwisk. Centralną i południowo – wschodnią część miasta stanowi zwarta zabudowa, rozciągająca się wzdłuż ulic, jest ona otoczona kołnierzem terenów funkcjonujących przyrodniczo tworzących mozaikę terenów wykorzystywanych, jako grunty orne, nieużytki, łąki i pastwiska.

Rysunek 3 Użytkowanie terenu w gminie Miasta Raciąż

źródło: dane SWDE

3.4 Gleby

Rodzaj gleby zależy przede wszystkim od skały macierzystej (utworów budujących podłoże), a także od innych czynników tj.: ukształtowanie terenu, warunki klimatyczne, szata roślinna oraz działalność człowieka.

Na terenie miasta dominują gleby brunatne wylugowane i kwaśne wytworzone na piaskach słabo gliniastych podścielonych piaskami luźnymi oraz gleby biellicowe i pseudobiellicowe podścielone piaskami luźnymi. Na obszarach podmokłych, w bezodpływowych zagłębieniach występują czarne ziemie zdegradowane i gleby szare wytworzone na piaskach gliniastych lekkich podścielonych piaskami luźnymi. Obszary sąsiadujące z Raciążnicą oraz Karsówką stwarzają dogodne warunki do tworzenia gleb z większą zawartością próchnicy oraz o lepszych parametrach uwodnienia, są to głównie gleby torfowe i murszowo – torfowe, gleby murszowo – mineralne i murszowate oraz mady.

Czynnikiem wpływającym na obniżenie jakości gleb jest nadmierna kwasowość, na którą wpływa działalność człowieka np. poprzez nawożenie oraz lokalizację urządzeń melioracyjnych.

Kompleks przydatności rolniczej gleb to obszar obejmujący zespół różnych i różnie położonych pod względem klimatycznym i geomorfologicznym gleb, wykazujących podobne właściwości rolnicze, które mogą być jednakowo użytkowane. Gleby Raciąża charakteryzują się niską przydatnością rolniczą.

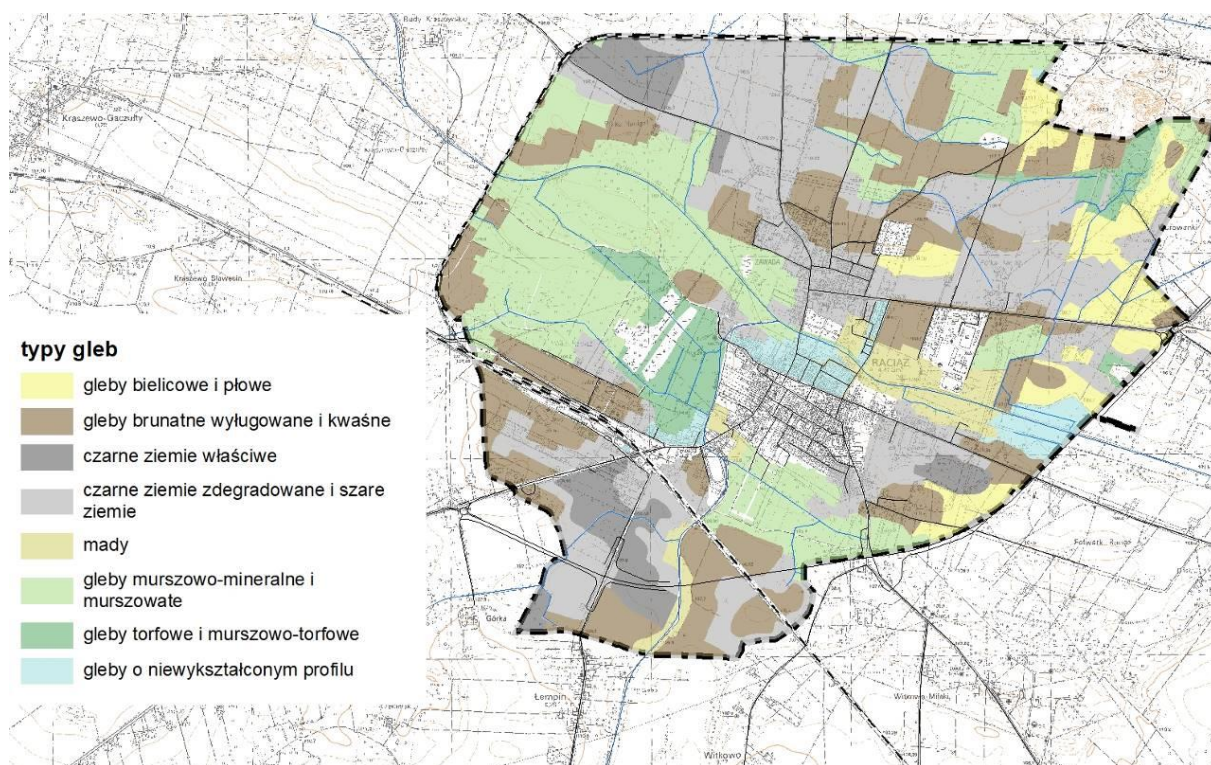
Pod względem kompleksów przydatności rolniczej gleb na terenie Gminy Miasta Raciąż występują głównie kompleksy: żytni słaby oraz bardzo słaby, zbożowo-pastewny mocny oraz słaby. Miejscami występuje kompleks żytni bardzo dobry.

Na terenie miasta wyróżnia się również użytki zielone średnie, słabe i bardzo słabe. Użytki zielone mają niewielkie znaczenie w strukturze rolniczej obszaru. Tworzą niewielkie płyty na terenie całego miasta. Gleby wykorzystywane jako użytki zielone to głównie mady, gleby murszowo – mineralne i murszowate oraz gleby torfowe i murszowo – torfowe.

Zgodnie z zestawieniem klasoużytków na terenie miasta Raciąża na gruntach ornych dominują gleby klasy V, których udział wynosi ok. 49,94% (326,45 ha). Na terenie miasta nie występują grunty orne klas I-II (najlepsze i bardzo dobre), natomiast udział gleb dobrych (klasa IIIb) wynosi jedynie 2,71% (17,69 ha).

Rysunek 4 Gleby na terenie Gminy Miasta Raciąż

źródło: mapa glebowo-rolnicza

3.5 Hydrologia i hydrogeologia

Wody powierzchniowe

Hydrologię miasta charakteryzuje stosunkowo duża ilość wód płynących przy niewielkiej ilości zbiorników wodnych. Główną oś hydrologiczną stanowi Raciążnica oraz Karsówka, pozostałe ciekły to kanały wodne służące rolnictwu.

Teren miasta położony jest w Rejonie Wodnym środkowej Wisły, administrowany przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Raciążnica jest dopływem Wkry, rzeką IV rzędu, jej długość wynosi 56,9 km, powierzchnia zlewni sięga 616, 72 km². Płyne ona wąskim, płytko wciętym korytem. Rzeka jest wcięta w utwory nieprzepuszczalne, które tworzą warstwę izolacyjną dla wód deszczowych. Co skutkuje w okresie obfitych opadów lokalnymi wylewami rzek oraz tworzeniem się miejsc bezodpływowych, natomiast w okresie suszy lokalnym zaniknięciem cieku i jego zarastaniem. Raciążnica posiada rozległą dolinę. Znajdują się tutaj liczne zabagnienia, porośnięte łąkami oraz roślinnością szuwarową, natomiast na terenach zabudowanych rzeka płynie bez obudowy biologicznej. Powierzchnia doliny jest słabo urozmaicona i bezleśna.

Drugą rzeką jest Karsówka. Jest ona rzeką V rzędu, o długości 20,79 km i powierzchni zlewni 104,26 km². Jej przepływ jest południkowy, z południa na północ, w Raciążu wpada do Raciążnicy.

Jednolita część wód powierzchniowych to zgodnie z ustawą *Prawo wodne* oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: ciek, jezioro, sztuczny zbiornik wodny, czy fragment morskich wód wewnętrznych. Większe ciekły dzielone są na mniejsze odcinki, stanowiące oddzielne JCWP.

Zgodnie z podziałem hydrograficznym Polski miasto Raciąż położone jest na obszarze dwóch Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- Raciążnica od dopływu spod Niedróża Starego do Rokitnicy bez Rokitnicy PLR 200024268725 (krajowy RW 2000242687259); stanowi ona naturalną część wód;
- Karsówka PLRW 200017268724 (krajowy RW 2000172687249).JCWP Kanał Nowe Ujście (kod: RW2000025949); stanowi ona silnie zmienioną część wód.

Część terenów stanowi obszary zmeliorowane.

Wody podziemne

Charakter wód podziemnych zależy przede wszystkim od rodzaju skał budujących daną warstwę wodonośną oraz od ułożenia względem siebie warstw przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych.

Pod względem hydrogeologicznym Raciąż położony jest w regionie mazowieckim, podregionie zachodniomazowieckim (jednostka IX 3). Na terenie miasta znajduje się czwartorzędowe piętro wodonośne. W gminie znajduje się również trzeciorzędowe piętro wodonośne położone na zachód od miasta. Trzeciorzędowe piętro posiada dobrą izolację głównego użytkowego piętra wodonośnego, jednakże występuje ono w formie szczątkowej i nie ma istotnego znaczenia użytkowego.

Główny użytkowy poziom wodonośny znajduje się w utworach czwartorzędu, jest to poziom mioceniński i oligoceniński. W obrębie utworów neogeńskich i pliocenińskich został wydzielony Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 215 – Subniecka Warszawska. W obrębie poziomu wodonośnego zawiera się kilka warstw wodonośnych o miąższości z reguły poniżej 30 m.

Na terenie miasta można wyróżnić dwie jednostki hydrogeologiczne obejmujące czwartorzędowe piętro wodonośne. Są to:

- abQI – jednostka obejmuje największy obszar użytkowego piętra wodonośnego. Charakteryzuje się brakiem, bądź słabą izolacją głównego użytkowego piętra wodonośnego oraz wydajnością potencjalnej studni wierconej na poziomie 10 - 30 m³/h oraz w na niewielkim fragmencie, we wschodniej części miasta wydajność kształtuje się na wyższym poziomie tj. 50 – 70 m³/h. Jednostkowe zasoby dyspozycyjne są szacowane na poziomie < 100 m³/24 h x km². Jakość wód jednostki została oceniona jako średnia, wymagająca prostego uzdatniania.
- 7 abQIII – jednostka obejmuje południowy wschód obszaru miasta. Obejmuje ona fragment doliny Raciążnicy, znanej, jako pradolina raciąska. Główny poziom wodonośny stanowią osady czwartorzędowe zdeponowane w rynnie Raciążnicy. Miąższość poziomu użytkowego w dolinie Raciążnicy osiąga nawet 80m, natomiast w całej jednostce wynosi 45 m. Jednostka charakteryzuje się słabą izolacyjnością podłoża, dlatego stopień zagrożenia został oceniony, jako wysoki. Wydajność studni wierconej kształtuje się na poziomie 30 – 50 m³/h oraz 50 – 70 m³/h. Jednostkowe zasoby dyspozycyjne są szacowane na 200 – 300 m³/24 h x km².

Wody charakteryzują się zadawalającą jakością, podlegają uzdatnianiu pod względem żelaza i manganu.

Na terenie miasta zlokalizowane są również obszary pozbawione użytkowych poziomów wodonośnych. Zajmują one północną i północno wschodnią część miasta oraz sięgają południowo zachodnich jego skrajów. Są to tereny, na których nie występują poziomy wód, które mogłyby być ujmowane otworami hydrogeologicznymi. Spowodowane jest budową geologiczną, nieprzepuszczalne gliny zwałowe czwartorzędowe zalegają bezpośrednio na nieprzepuszczalnych utworach neogenu, wykształconych w postaci ilów.

Pod względem jednolitych części wód podziemnych miasto Raciąż położone jest w obrębie jednostki nr 66 (JCWPd nr 66). Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd) obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) to wydzielone szczególnie cenne i zasobne struktury wodonośne, wytypowane jako wymagające ochrony obszary, spełniające określone wymagania ilościowe i jakościowe oraz stanowiące istotne w skali kraju rezerwuary dla zaopatrzenia ludności w wodę.

Wody podziemne GZWP podlegają ochronie prawnej na tych samych zasadach, co wszystkie wody podziemne, a ponadto mogą być objęte dodatkową ochroną obszarową poprzez ustanowienie obszarów ochronnych.

Na terenie miasta znajduje się jeden Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP):

- GZWP Nr 215 Subniecka Warszawska – nieudokumentowany.

3.6 Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne regionu

Według klasyfikacji klimatów wg Köppena miasto Raciąż położone jest w obrębie klimatu wilgotnego kontynentalnego z łagodnym latem (Dfb). Cechy charakterystyczne dla tego klimatu przedstawiają się następująco:

- średnia temperatura najzimniejszego miesiąca wynosi -3°C lub mniej;
- średnia temperatura najcieplejszego miesiąca jest wyższa niż 10°C ;
- nie ma miesiąca ze średnią temperaturą powyżej 22°C ;
- opady są równo rozłożone w całym roku.

Podobnie jak w całej Polsce środkowej w ciągu całego roku w mieście przeważa równoleżnikowa cyrkulacja mas powietrza ze szczególną preferencją wilgotnych mas polarnomorskich, napływających z zachodu. Również roczny rozkład prędkości wiatru jest analogiczny jak na obszarze całej Polski – maksymalne prędkości występują zimą i wiosną i są charakterystyczne dla kierunków o największych częstotliwościach (zachodnie i południowo – zachodnie).

Warunki klimatu lokalnego

Z punktu widzenia planowania przestrzennego w analizie uwarunkowań istotniejszy jest klimat lokalny, tzw. topoklimat. Jest on zależny przede wszystkim od ukształtowania terenu, a także jego pokrycia (rodzaj szaty roślinnej, wody powierzchniowe lub rodzaj zagospodarowania). Na terenie miasta można zaobserwować topoklimat charakterystyczny dla:

- Form wklęsłych – warunki radiacyjno-termiczne form wklęsłych są niekorzystne. Doliny i wszelkiego rodzaju zagłębienia są podatne na spływ wychłodzonego powietrza i tworzenie się zastoisk, jak i wystąpienia inwersji termicznych. Są to tereny niekorzystne dla lokalizacji zakładów przemysłowych emitujących znaczne ilości zanieczyszczeń do atmosfery. Możliwość wykorzystania rolniczego jest również ograniczona ze względu na występowanie przymrozków radiacyjnych, zwłaszcza w czasie pogodnych, bezwietrznych nocy jesienią i wiosną; są to tereny niewłaściwe pod uprawę roślin mało odpornych na spadki temperatury powietrza poniżej zera.
- Form wypukłych – powierzchnie o względnie dużych wartościach wymiany ciepła pomiędzy podłożem a atmosferą drogą konwekcji (nocą) oraz o silnym zróżnicowaniu wartości całkowitego promieniowania słonecznego, uwarunkowane są przez urozmaiconą rzeźbę terenu o różnej ekspozycji. Obszary te nadają się dla celów rolniczych, rekreacyjnych, jak również pod zabudowę. Należy jednak wziąć pod uwagę, że w tak urozmaiconej rzeźbie terenu występują również formy wklęsłe, w których mogą tworzyć się przymrozki radiacyjne oraz inwersje termiczne, co może prowadzić do kumulacji zanieczyszczeń atmosferycznych.
- Obszarów zadrzewionych – charakteryzują się małymi wartościami wypromieniowania ciepła z podłoża ze względu na osłonięcie jego przez okapy drzew. Tereny te to na ogół obszary roślinności leśnej, która odznacza się specyficznymi wartościami klimatycznymi. Las wiosną i jesienią zmniejsza częstotliwość przymrozków. Wpływa również na wzrost wilgotności powietrza w warstwie przygruntowej. Niższa temperatura w lesie i mniejsza prędkość wiatru powodują, że parowanie wody jest w nim mniejsze niż na otwartym polu. Zwarty kompleks leśny modyfikuje prędkość i kierunki wiatru. Hamuje on w swym wnętrzu poziomy ruch powietrza, - wzmacnia zaś ponad koronami drzew. Rozróżniamy:
 - powierzchnie leśne o przeciętnych wartościach wypromieniowania ciepła z podłoża i przeciętnych wartościach całkowitego promieniowania słonecznego. Są to niezbyt zwarte lasy na terenach suchych, często piaszczystych;

- powierzchnie leśne o małych wartościach wypromieniowania ciepła z podłoża i przeciętnych wartościach całkowitego promieniowania słonecznego. Są to niezbyt zwarte lasy na terenach wilgotnych, często podmokłych.
- Obszarów zabudowanych – powierzchnie o zróżnicowanym dopływie całkowitego promieniowania słonecznego oraz o dopływie ciepła wyzwalanego sztucznie w procesach spalania. Są to obszary luźno zabudowane z tendencją do kumulowania się zanieczyszczeń atmosferycznych. Ta tendencja zależna jest od położenia obszaru zabudowanego. Dla terenów zurbanizowanych położonych na dobrze przewietrzonych zboczach i wierzchowinach niebezpieczeństwo zalegania i koncentracji zanieczyszczeń atmosfery jest najmniejsze. Natomiast przy położeniu tych terenów na równinach niebezpieczeństwo wzrostu stężeń zanieczyszczeń jest już większe, zwłaszcza przy stagnacyjnych warunkach pogody. Obszary zabudowane położone we wszelkich obniżeniach odznaczają się najbardziej niekorzystnymi warunkami. Słabe przewietrzenie prowadzi bowiem do zwiększonej koncentracji zanieczyszczeń atmosferycznych.

Na terenie miasta najmniejszy udział mają obszary zadrzewione, topoklimat ekosystemów leśnych ma znaczenie marginalne.

3.7 Fauna i flora

Szata roślinna

Obszar miasta Raciąż charakteryzuje się obecnością dwóch współistniejących krajobrazów: miejskiego i rolniczego.

Miejskie zbiorowiska roślinne, naturalne lub zbliżone do naturalnych, mają duże znaczenie w kształtowaniu warunków życia mieszkańców miasta. Obszary te nie tylko mają wartość użytkowo-estetyczną, ale są siedliskiem bogatej fauny i flory. Poza lasami, do cennych ekosystemów na terenie miasta należą również parki, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej i ulicznej.

Na terenie miasta występują również zbiorowiska roślinne o charakterze naturalnym, związane z rzekami oraz roślinność ruderalna i segetalna związana z terenami zainwestowanymi.

W użytkowaniu dominują tereny upraw i towarzysząca im roślinność segetalna, np.: mak polny, żywokost lekarski, powój polny, rdest ptasi, rdest plamisty, rdest kolankowy, ostrożeń lancetowaty, oset zwisty, łopian mniejszy, chaber łąkowy, jasnota purpurowa, krwawnik pospolity, maruna bezwonna, rumianek pospolity, powój polny, babka lancetowata, tasznik pospolity, cykoria podróżnik, przetacznik ożankowy, wyka ptasia, czy komosa strzałkowa, zbiorowiska trawiaste; murawy kserotermiczne, łąki użytkowane ekstensywnie (głównie są to zbiorowiska typu Molinio-Arrhenatheretea) oraz pastwiska. Ważnym elementem zwiększającym różnorodność siedlisk są strefy ekotonowe a terenach rolnych, miedze, rowy, zadrzewienia śródpolne.

Tereny rolne poprzecinane są siecią niewielkich cieków oraz kanałów, które stanowią siedlisko życia dla wielu gatunków roślin. Tereny przy rowach melioracyjnych stanowią siedlisko roślin bagiennych: trzcina pospolita, turzyca bagienna i inne. Rzeka Raciążnica płynąca przez teren miasta posiada różny stopień obudowy biologicznej. Na terenach zabudowanych płynie uregulowanym korytem natomiast na terenach otwartych, posiada rozległą dolinę i bujną obudowę biologiczną, na którą składają się trzciny, turzyce, manna mielec. Częściowo na terenach rolnych roślinność bagienna została usunięta celem powiększenia terenu upraw.

Wzdłuż dróg bądź cieków rosną aleje wierzb głowiastych. Zachowanie wierzb głowiastych jest istotne z punktu widzenia krajobrazowego, przyrodniczego i historycznego. Obecnie rolnicy coraz rzadziej ogławiają wierzby, często obumierają, niszczej, bądź stają się celem wandalii. Są coraz rzadszym elementem krajobrazu rolniczego, dlatego warto zachować te drzewa, które pozostały i stanowią ważny element krajobrazu rolniczego w Polsce. Ponadto liczne gatunki ptaków związane z terenami rolniczymi i dziuplami (np. pójdzka i dudek) zmniejszają swoją liczebność z uwagi niszczenie wierzb głowiastych.

Tereny zabudowane charakteryzują się udziałem zbiorowisk trawiastych, znajdują się tutaj również pojedyncze drzewa ozdobne. Natomiast terenom przydrożnym i kolejowym towarzyszy roślinność ruderalna.

Cenne skupiska drzew wyróżniające się w krajobrazie znajdują się w rejonie kościoła oraz cmentarza. Ponadto na terenie miasta przy ul. Mławskiej znajduje się park. Charakteryzuje się on bogatym składem

gatunkowym drzew, których wiek szacuje się na 50 – 70 lat. W drzewostanie dominują: lipy, klony, graby oraz jesiony.

Zbiorowiska leśne na terenie miasta są reprezentowane przez niewielki płat lasu w północno wschodniej części miasta. Część terenów nieużytkowanych rolniczo znajdujących się w bliskim sąsiedztwie zadrzewień leśnych uległa naturalnej sukcesji roślinności leśnej.

Duże znaczenie w przyrodniczym systemie miasta mają również ogródki działkowe, zlokalizowane we wschodniej części gminy. Stanowią one głównie siedliska roślinności ozdobnej, a także gatunki warzyw i owoców.

Fauna

Raciąż jest miastem o funkcjach usługowo – administracyjnej. W strukturze użytkowania przeważają użytki rolne. Ze względu na występowanie na terenie Raciąża cieków oraz duży udział przestrzeni otwartych warunki bytowania zwierząt są korzystne.

Występuje tu fauna związana z użytkami rolnymi ciągami siedliskowymi dolin rzecznych tj. fauna łąkowo-zaroślowa i wodno-błotna m.in. żurawie, mewy, rybitwy i sieweczki, bociany, bąk, zielonka, wodniczka, bobry. Jak również typowa awifauna wiejska z typowymi dlań gatunkami - wiewiórki, jeże, kruki, szczury, myszy, wróble, dzięcioły, sójki, jaskółki, sikorki, sroki, wrony, podróżniczek, oraz drobne gady i płazy.

Teren Raciąża zamieszkują również duże ssaki jak: sarna europejska, dzik, lis oraz zając szarak.

3.8 Powiązania ekologiczne

Korytarze ekologiczne stanowią obszary mało przekształcone przez człowieka, głównie lasy i doliny rzeczne, będące szlakami komunikacyjnymi dla zwierząt, a w większym przedziale czasowym – również dla roślin.

Sieć korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura 2000

Na zlecenie Ministerstwa Środowiska w 2005 r. Jędrzejewski wraz z zespołem opracował projekt korytarzy ekologicznych łączących sieć obszarów Natura 2000. W latach 2009 - 2010 przeprowadzono prace weryfikujące i aktualizujące przebieg opracowanej w 2005 r. koncepcji sieci korytarzy ekologicznych. W ramach projektu wyznaczono spójną sieć, obejmującą zarówno wszystkie ważne obszary przyrodnicze (obszary węzłowe), jak i korytarze łączące je w ekologiczną całość. Za obszary węzłowe uznawano tereny chronione tj.: parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000 oraz wybrane rezerваты przyrody i obszary chronionego krajobrazu, a także ze względu na ważniejsze funkcje ekologiczne – duże kompleksy leśne, doliny rzeczne oraz inne tereny dobrze zachowane pod względem przyrodniczym. Teren objęty opracowaniem położony jest poza ww. korytarzem ekologicznym.

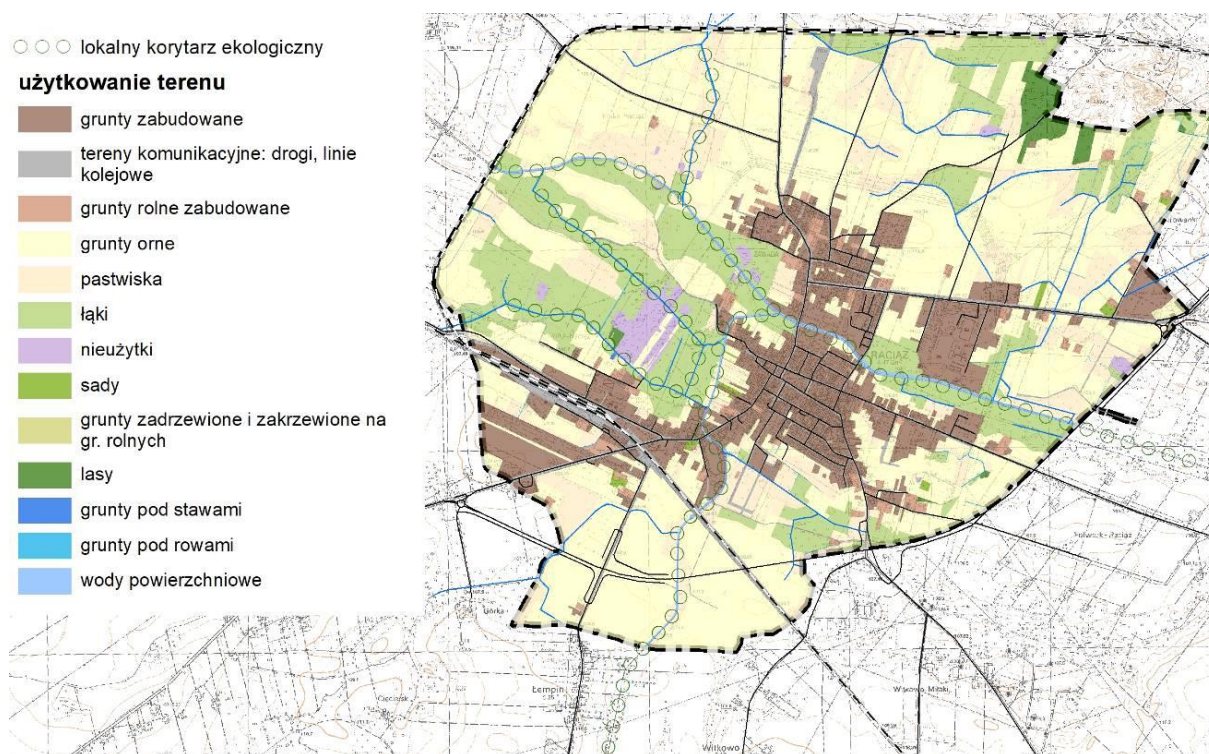
Korytarze o znaczeniu regionalnym i lokalnym

Obszarami tworzącymi podstawowy system przyrodniczy miasta są: dolina Raciążnicy oraz Karsówki, tereny lasów, zalesień oraz zieleni nieurządzonej związana z obniżeniami dolinnymi i terenami otwartymi. Jako tereny współtworzące system przyrodniczy wymienia się również tereny zieleni urządzonej takie jak: tereny zieleni urządzonej (parki, skwery), ogrody działkowe, cmentarze oraz tereny zieleni urządzonej z usługami sportu i rekreacji, gdzie dopuszczona jest lokalizacja zabudowy związanej z danym typem terenu.

Udział naturalnych ekosystemów (np. lasy, doliny rzeczne) na terenie Raciąża jest znikomy, dlatego miasto położone jest poza dużymi korytarzami ekologicznymi o znaczeniu krajowym czy międzynarodowym. Natomiast charakteryzuje się ono dużą powierzchnią terenów otwartych (np. pola uprawne o małej powierzchni z dużą ilością zieleni śródpolnej, zieleni porastającej rowy, miedze) ma ono znaczenie lokalne, wspomagające duże szlaki migracyjne roślin i zwierząt. Istotne znaczenie dla swobodnej migracji gatunków ma również obecność dolin Raciążnicy i Karsówki.

Rysunek 5 Korytarze ekologiczne na terenie Gminy Miasta Raciąż

źródło: opracowanie własne

3.9 Zasoby krajobrazowe

Na ogólną fizjonomię krajobrazu wpływa ukształtowanie terenu, wartości przyrodnicze (szata roślinna), sposób użytkowania terenu oraz wartości kulturowe.

Raciąż charakteryzuje się rozległym krajobrazem rolniczym, w którym brak jest wyraźnych dominant. Jedynymi elementami przyrodniczymi świadczącymi o atrakcyjności krajobrazu są grupy drzew oraz aleje z wierzbami głowiastymi. Tereny otwarte z mozaikowym układem pól otaczają tereny zwartej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej.

Centrum miasta stanowi rynek w formie trapezu, znajdują się tutaj okazałe drzewa, ścieżki piesze, ławki oraz roślinność niska – głównie ozdobne krzewy. Ważnym elementem stanowiącym o charakterze miasta jest kościół p.w. św. Wojciecha oraz otaczające go drzewa. Na terenie miasta znajdują się 3 zabytkowe cmentarze. Przykościelna nekropolia jest najstarszym miejscem pochówku, powstała w XIII w. Była ona czynna do połowy XIX w., obecnie teren jest uporządkowany i otoczony kasztanowcami. Kolejny cmentarz powstał w 1835 r. po II wojnie światowej teren został obsadzony klonami i lipami, z czego niewiele się zachowało. Na terenie miasta znajdował się również cmentarz choleryczny, powstał on prawdopodobnie w czasie ostatniej epidemii w 1852 r. na terenie nekropolii zlokalizowano składowisko odpadów, które obecnie jest już zrehabilitowane, tym samym miejsce pamięci jest niewidoczne w terenie.

Interesującym elementem miasta są również zachowane budowle małomiejskie skupione w centrum miasta. Zostały one wybudowane na przełomie XIX i XX w. W jednym z domów prowadzony był sklep spożywczy, obiekty są zaniedbane, niepoddawane konserwacji.

Elementem wpływającym pozytywnie na panoramę miasta oraz pełniącym funkcje przyrodniczą i społeczną stanowi park miejski przy ulicy Mławskiej pochodzący z XIX w. Powstał on w 1925 r., zajmuje obszar 3,5 ha. Układ parku oparty został o kompozycję kwaterową, położony jest w dolinie rzeki Raciążnicy po obu jej brzegach. Elementem powodującym dysharmonię w krajobrazie stanowią położone w bliskim sąsiedztwie parku budynki wielorodzinne.

3.10 Obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione

Według Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody² na terenie miasta Raciąż znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Pólka-Raciąż.

Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu

Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu został ustanowiony Rozporządzeniem Nr 24 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005 r. w sprawie Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz. Woj.Maz. nr 91 poz. . 2456 ze zm.). Obszar obejmuje tereny chronione za względu na możliwość zaspokojenia potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Lokalizacja obszaru związana jest z doliną Wkry oraz jej dopływów. Mozaika siedlisk roślinności przywodnej (łągi, trzcinowiska, szuwały), łąki ekstensywne sprzyja utrzymaniu trwałych powiązań przyrodniczych pomiędzy terenami cennymi przyrodniczo oraz mniejszymi ciekami. Rzeka charakteryzuje się znaczną różnorodnością przepływu: w niektórych miejscach płynie wolno meandrując, w innych natomiast zmienia się w rwący potok. Zmienność przepływów wiąże się z występowaniem różnego rodzaju siedlisk roślin oraz zwierząt.

W Obszarze zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
 - 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.);
 - 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
 - 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
 - 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwośuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
 - 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
 - 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
 - 8) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m na terenie Natura 2000 oraz 50 m na terenie poza Naturą 2000 od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U z 2017 r. poz.1566 i 2180 oraz z 2018 r. poz. 650 i 710) - z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.
- 1a. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, nie dotyczy wykonywania działań zapewniających bezpieczeństwo sanitarno-epidemiologiczne oraz mających na celu ochronę zdrowia lub życia.

² CRFOP – stan na 20.10.2021 r.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy przedsięwzięć służących obsłudze ruchu komunikacyjnego, turystyce oraz przedsięwzięć bezpośrednio związanych z rolnictwem i przemysłem spożywczym.

2a. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, nie dotyczy:

1) tworzących zadrzewienia śródpolne:

a) krzewów rosnących w skupisku o powierzchni do 25 m²,

b) drzew, których obwód pnia na wysokości 130 cm nie przekracza 30 cm

- których usunięcie jest konieczne w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego;

2) drzew i krzewów, które obumarły lub nie rokują szansy na przeżycie (w tym złomów i wywrotów), które zagrażają bezpieczeństwu ludzi i mienia;

3) zadrzewień śródpolnych i przydrożnych na obszarach przeznaczonych pod zabudowę w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

3. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, nie dotyczy wydobywania piasku i żwiru na powierzchni nie przekraczającej 2ha przy przewidywanym rocznym wydobyciu nie przekraczającym 20.000m³, jeżeli działalność będzie prowadzona bez użycia materiałów wybuchowych - zgodnie z ustawą z dnia z 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2005r. Nr 228, poz. 19471)) oraz zgodnie z ustaleniami wynikającymi z zatwierdzonych w dniu wejścia w życie rozporządzenia dokumentacji geologicznych.

3a. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, nie dotyczy terenów, na których wykonywanie prac ziemnych związane jest z koncesją na wydobywanie kopalin ze złóż

4. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 8, nie dotyczy obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, nie dotyczy działek o nr ew. 110, 111, 112, 113, 117, 118, 119, 120 położonych w obrębie Sułkowo Borowe, gm. Strzegowo, działek o nr ew. 19/2, 19/3 położonych w obrębie Józefowo Dąbrowskie, gm. Strzegowo, działki o nr ew. 648 położonej w obrębie Dąbrowa, gm. Strzegowo, działek o nr ew. 4 i 5 położonych w obrębie Pniewo Wielkie, gmina Regimin, działek o nr ew. 4, 5, 9 położonych w obrębie Modelka, gm. Ciechanów, działek o nr ew. 41 i 42 położonych w obrębie Dalnia, gm. Strzegowo, działki o nr ew. 343 w obrębie Mdzewo, gm. Strzegowo, działki o nr ew. 281 w obrębie Strzegowo – Osada, gm. Strzegowo, działek o nr ew. 165/2, 166/2, 167/2, 239/3 położonych w obrębie Unikowo, gm. Strzegowo i działek o nr ew. 125/2, 126/1 położonych w obrębie Sułkowo Borowe, gm. Strzegowo.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Pólka-Raciąż

Zespół Przyrodniczo Krajobrazowy został utworzony Rozporządzeniem Nr 24 Wojewody Mazowieckiego z dnia 16 września 2004 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo – krajobrazowego „Pólka – Raciąż” (Dz. Urz. Maz. Nr 239, poz. 6411, ze zm.). Zespół przyrodniczo-krajobrazowy stanowi fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

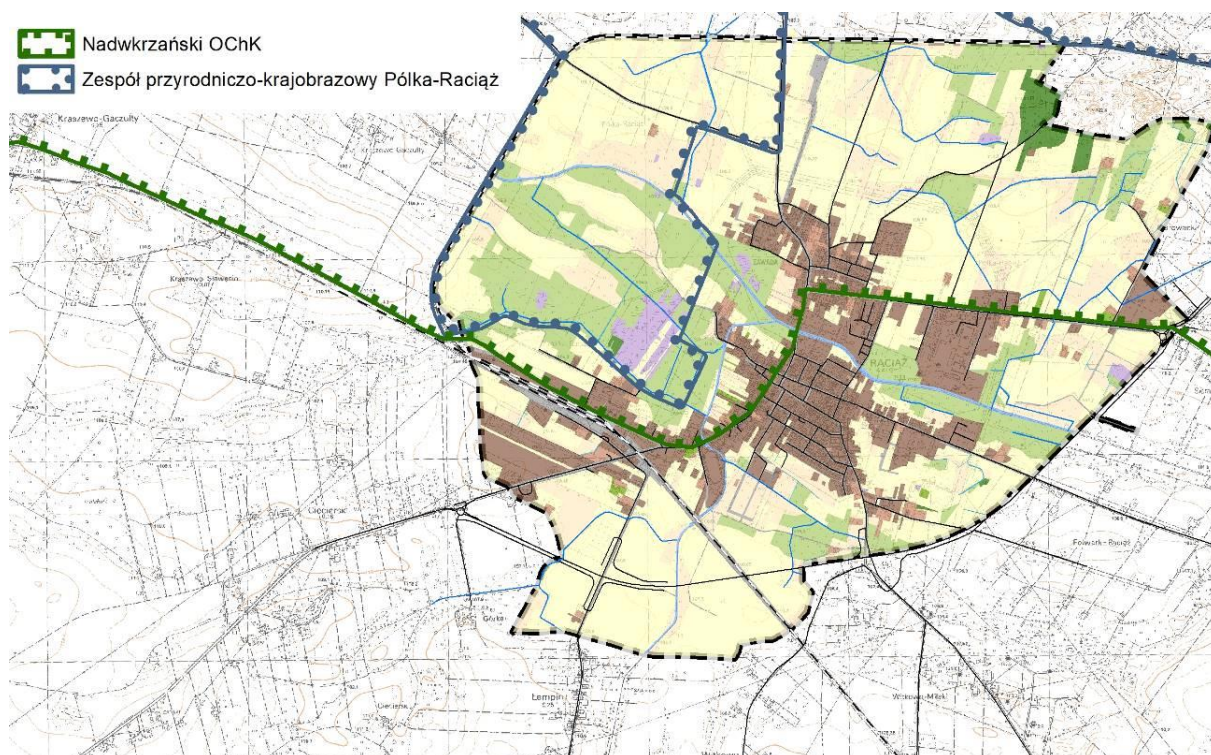
W stosunku do Zespołu zakazuje się:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;

- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarłisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) umieszczania tablic reklamowych.

Rysunek 6 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Miasta Raciąż

źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, GDOŚ 2021

3.11 Dziedzictwo kulturowe i zabytki oraz dobra kultury współczesnej

Na obszarze Gminy Miasta Raciąż występują obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 1 Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków

źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminnych

l.p.	obszar/obiekt	lokalizacja	datowanie	nr wpisu do rejestru	data wpisu do rejestru
1	synagoga z domem kahału	Raciąż, ul. Kilińskiego 12	4 ćw. XIX, 1934	A-1081	25.06.2012 r.
2	park miejski	Raciąż, ul. Mławska	ok. I ćw. XIX w.	A-218	30.08.1980 r.
3	plebania (murowana) z przyległym terenem	Raciąż, ul. Wolności 14	1928- 1929	A-284	15.06.1994 r.
4	Zespół kościoła parafialnego	Raciąż, ul.	XIX/XX w.	A-329	26.06.1998 r.

	4a	kościół p.w. św. Wojciecha	Wolności 17	1875-1886 r.	
	4b	cmentarz przykościelny		-	
	4c	kaplica przedpogrzebowa		1906 r.	
	4d	brama w murze kościelnym (murowana)		1906 r.	
5	grodzisko		Raciąż, nr działek geodezyjnych: 1243/1, 1272/2, 1037	X-XII w.	A-206/79-817/68WA
6	układ urbanistyczny		teren parku miejskiego oraz zabudowań wzdłuż ul. Wolności, pl. A. Mickiewicza, ul. Warszawskiej, ul. Przechodniej		A-1437

Na terenie miasta występuje 129 obiektów i obszarów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, a także stanowiska archeologiczne wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

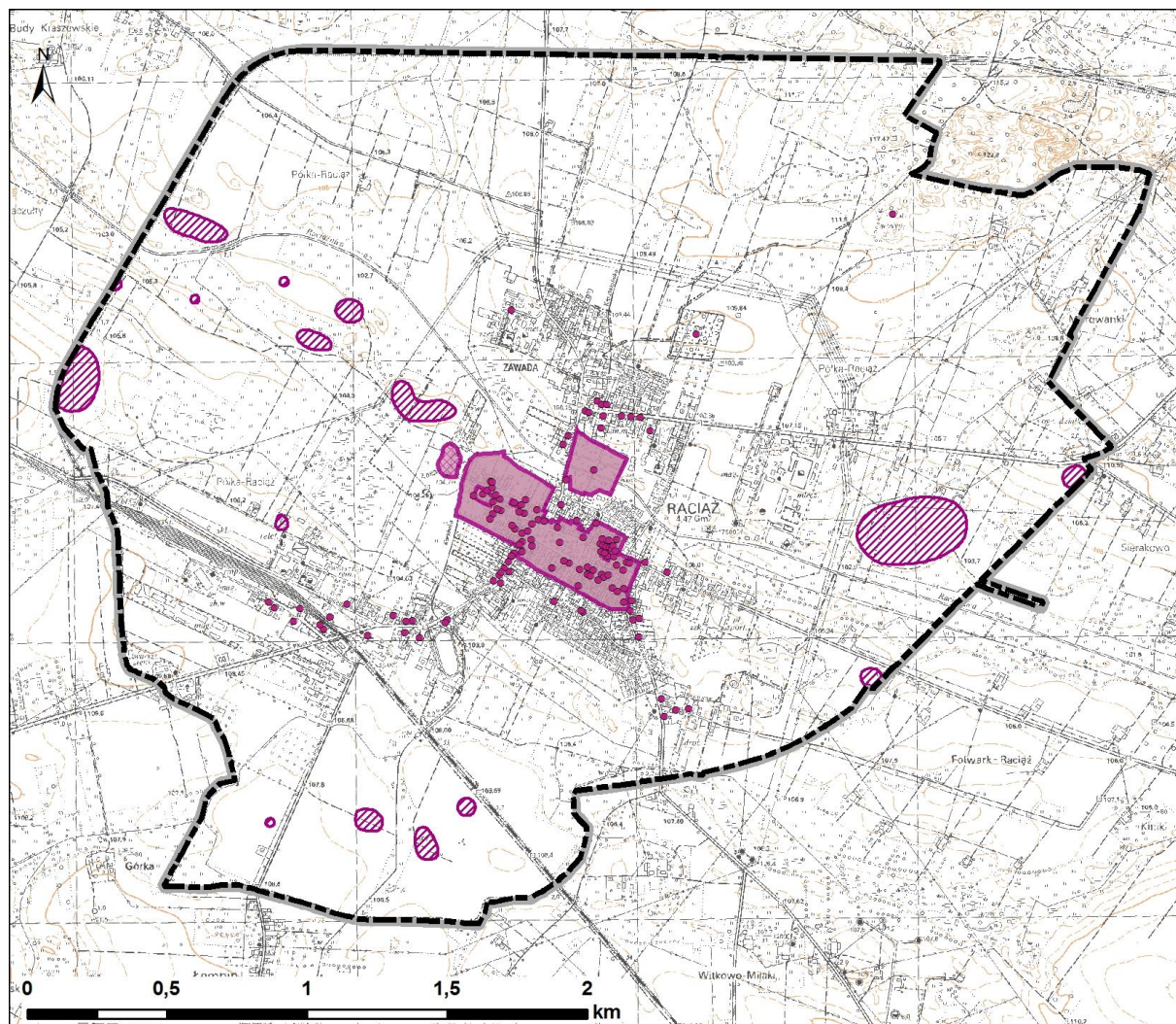
Tabela 2 Wykaz stanowisk archeologicznych

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

lp.	nr obszaru AZP	nr stanowiska na obszarze AZP	funkcja obiektu	chronologia
1.	45-57	st. 1	grodzisko	X-XII w.
2.	45-57	st. 2	cmentarzysko	-
3.	45-57	st. 8	śląd osadnictwa	XV w.
4.	45-57	st. 34	śląd osadnictwa, osada	Wczesna epoka żelaza, XII-XVIII w.
5.	45-57	st. 39	śląd osadnictwa	starożytność
6.	45-57	st. 40	śląd osadnictwa, osada	starożytność
7.	45-57	st. 41	śląd osadnictwa, osada	wczesne średniowiecze, wczesna epoka brązu
8.	45-57	st. 42	śląd osadnictwa	XII-XIII w.
9.	45-57	st. 43	śląd osadnictwa, osada	VII-VIII w., XI-XIII w.
10.	45-57	st. 52	śląd osadnictwa, osada	późny okres lateński
11.	45-57	st. 60	osada	XIII w.
12.	45-57	st. 61	osada	XIII w.
13.	45-57 (45-58)	st. 62 (st. 20)	śląd osadnictwa, osada	pradzieje, OWR, X-XIII w., XV-XIX w.
14.	45-57 (45-58)	st. 63 (st. 21)	śląd osadnictwa, osada	II OEB, HaD, IX-XIII w., XV-XIX w.
15.	45-58	st. 22	śląd osadnictwa	późne średniowiecze, nowożytność
16.	45-58	st. 23	śląd osadnictwa	II OEB, XV-XIX w.
17.	45-58	st. 25	śląd osadnictwa	II OEB, OWR, X-XIII w., XV-XIX w.
18.	45-58	st. 26	osada	XIII-XIV w.

Rysunek 7 Obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Miasta Raciaż

źródło: opracowanie własne

- granica administracyjna miasta
- zabytki wpisane do gminnej ewidencji zabytków
- ▨ zabytki archeologiczne wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków
- ▩ zabytek archeologiczny wpisany do rejestru zabytków
- zabytki wpisane do rejestru zabytków

W obszarach zabytków oraz stanowisk archeologicznych zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840).

4 Stan zasobów i funkcjonowanie środowiska, odporność na degradację i zdolność do regeneracji

4.1 Stan środowiska

Z punktu widzenia zdrowia ludzi najistotniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia wody pitnej, w mniejszym stopniu zanieczyszczenia powietrza. Dla funkcjonowania ekosystemów podstawowe znaczenie mają zanieczyszczenia powietrza lub wód powierzchniowych, wpływające na procesy życiowe roślin i zwierząt, oraz zmieniające stan środowiska, takie jak eutrofizacja, powodująca niekorzystne zmiany w ekosystemie wód, zakwaszenie oraz uciążliwości powodowane hałasem.

Powietrze atmosferyczne

Zgodnie z art. 98 ustawy Prawo ochrony środowiska Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska co roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w poszczególnych strefach. Obszar opracowania położony jest w strefie mazowieckiej.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu ocenie podlegają następujące substancje:

- benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, ołów, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10 i PM2,5, arsen, kadm, nikiel, benzo(a)piren dla kryteriów określonych ze względu na ochronę zdrowia;
- dwutlenek siarki, tlenki azotu, ozon dla kryteriów określonych ze względu na ochronę roślin.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie mazowieckim”. Raport za 2021 rok”, wykonał klasyfikację jakości powietrza w poszczególnych strefach według poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych. Miasto Raciąż znajduje się w zasięgu strefy mazowieckiej.

Tabela 3 Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony zdrowia

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2021. WIOŚ Warszawa, 2022

	symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń											
	NO ₂ ³	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
ze względu na ochronę zdrowia ludzi	A	C	A	A	C	A/C1	C	A	A	A	A	A/D2
ze względu na ochronę roślin	A	A	- ⁴	-	-	-	-	-	-	-	-	A/D2

gdzie:

- klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziom dopuszczalny i poziomy docelowy;
- klasa C1 – stężenia PM2,5 przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II;
- klasa D2 – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

Do rocznej oceny jakości powietrza, poza pomiarami w stacjach automatycznych i manualnych, wykorzystano metody modelowania matematycznego, uwzględniające rzeźbę terenu oraz wpływ pól meteorologicznych zmiennych w czasie i przestrzeni na transport zanieczyszczeń, uzyskując tym samym szczegółowe wyniki emisji zanieczyszczeń powietrza dla całego województwa.

Zgodnie z wynikami ww. modelowania na terenie opracowania w 2021 r. stwierdzono przekroczenia:

³ dla roślin NO_x,

⁴ nie przeprowadzono klasyfikacji.

- dopuszczalnego dobowego poziomu stężenia tlenu SO_2 wg kryterium ochrony zdrowia ludzi,
- dopuszczalnego dobowego poziomu stężenia pyłu PM_{10} wg kryterium ochrony zdrowia ludzi,
- dopuszczalnego rocznego poziomu stężenia pyłu $PM_{2,5}$ w fazie II wg kryterium ochrony zdrowia ludzi,
- dopuszczalnego rocznego poziomu stężenia benzo(a)pirenu wg kryterium ochrony zdrowia ludzi,
- dopuszczalnych poziomów długoterminowych stężeń ozonu wg kryterium ochrony zdrowia ludzi oraz ochrony roślin.

Wyniki analiz i oszacowań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Warszawie wskazują, że w województwie mazowieckim podstawową przyczyną przekroczeń pyłu $PM_{2,5}$, tlenu siarki i benzo(a)pirenu jest emisja powierzchniowa (emisja związana z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno-bytowym). Znaczący udział ma także emisja liniowa (emisja związana z ruchem pojazdów i spalaniem paliw). Wpływ emisji punktowej pochodzącej np. z elektrociepłowni to zaledwie kilka procent udziału w ogólnym bilansie zanieczyszczeń. W przypadku zwiększonych stężeń ozonu, oprócz sprzyjających warunków meteorologicznych (m.in. wysokie nasłonecznienie, niska prędkość wiatru), w powietrzu muszą być obecne jego prekursorzy - głównie tlenki azotu, pochodzące m.in. z transportu i rolnictwa.

Najistotniejszym źródłem tego typu emisji jest emisja zanieczyszczeń powstających w czasie ogrzewania budynków w lokalnych kotłowniach oraz indywidualnych piecach centralnego ogrzewania.

Wody powierzchniowe

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 349 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Badania prowadzone przez WIOŚ mają na celu przede wszystkim dostarczenie wiedzy o stanie ekologicznym (lub potencjalnie ekologicznym) i stanie chemicznym rzek w województwie, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczach, w tym do ich ochrony przed eutrofizacją i zanieczyszczeniami antropogenicznymi.

Zgodnie z podziałem hydrograficznym Polski miasto Raciąż położone jest na obszarze dwóch Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- Raciążnica od dopływu spod Niedróża Starego do Rokitnicy bez Rokitnicy PLR 200024268725 (krajowy RW2000242687259); stanowi ona naturalną część wód;
- Karsówka PLRW 200017268724 (krajowy RW 2000172687249).JCWP Kanał Nowe Ujście (kod: RW2000025949); stanowi ona silnie zmienioną część wód.

Dokumentem strategicznym dla wymienionych wód powierzchniowych jest Plan Gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły z 2016 r. Określono w nim dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) ocenę ryzyka nieosiągnięcia założonych celów środowiskowych. Obydwie jednolite części wód powierzchniowych charakteryzują się złym stanem oraz są zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Tabela 4 Ocena stanu powierzchniowych wód płynących

źródło: opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

kod JCWP	Raciążnica od dopływu spod Niedróża Starego do Rokitnicy bez Rokitnicy RW2000242687259	Karsówka RW2000025949
stan JCWP		zły
cel środowiskowy	dobry stan chemiczny i dobry potencjał ekologiczny	
ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych		zagrożona
odstępstwo		tak

typ odstępstwa	przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego - brak możliwości technicznych	
termin osiągnięcia dobrego stanu	2027	
uzasadnienie odstępstwa	Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja rolnicza. W programie działań zaplanowano wszystkie możliwe działania mające na celu ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.	Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja komunalna. W programie działań zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które są wystarczające, aby zredukować tę presję w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. Ponadto w zlewni występuje presja przemysłowa i nierozpoznana presja w związku z tym w programie działań zaplanowano działanie obejmujące przegląd pozwoleń wodnoprawnych (przegląd pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych, zgodnie z art. 136 ust. 3 ustawy – Prawo wodne), mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia tego działania, następnie konkretnych działań naprawczych, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

Dodatkowo, dla JCWP Raciążnica od dopływu spod Niedróża Starego do Rokitnicy bez Rokitnicy, wyznaczono na terenie Nadwkrzańskiego obszaru chronionego krajobrazu obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków silnie związanych z wodami. Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, jest to kompleks ekosystemów w tym: jeziora, małe zbiorniki wodne, ciek, siedliska przyrodnicze 3150, 3160, 6410, 6430, 7120, 7230, 91D0, 91E0, 91F0 i inne.

Jakość wód podziemnych

Jednostką wyznaczoną do przeprowadzania oceny ilościowego i jakościowego stanu wód podziemnych jest jednolita część wód podziemnych (JCWPd). Jednolita część wód podziemnych oznacza określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Wydzielana jest jako zbiorowisko wód podziemnych, występujących w warstwie lub warstwach wodonośnych, stanowiących lub mogących stanowić źródło wody do spożycia znaczące w zaopatrzeniu ludności lub istotne dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych. Podstawowymi kierunkami środowiskowymi w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych jest utrzymanie lub poprawa ich jakości w celu zachowania dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego.

Raciąż znajduje się w zasięgu JCWPd Środkowej Wisły. Stan jednostki hydrogeologicznej określony jest jako dobry pod względem ilościowym oraz dobry pod względem jakościowym.

Tabela 5 Charakterystyka JCWPd

źródło: Program wodno-środowiskowy kraju

JCWPd	ocena stanu		
	ilościowego	chemicznego	ocena ryzyka
66	dobry	dobry	niezagrożony

Biorąc pod uwagę jednostki hydrogeologiczne obejmujące czwartorzędowe piętro wodonośne należy uznać, iż charakteryzują się zadawalającą jakością, podlegają uzdatnianiu pod względem żelaza i manganu.

Miasto zaopatrywane jest z ujęcia wód ze studni głębinowej położonej w Witkowie. Z tej samej studni korzysta również Zakład Mleczarski z Raciąża. Ujęcie składa się z 3 otworów studziennych odwierconych w 1981

roku na głębokościach 50,0 m, 60,0 m, 80,0 m. Łączna wydajność studni wynosi 250 m³/h. Jedna z nich o wydajności 100 m³/h nie jest eksploatowana z uwagi na nieodpowiednią jakość wód i konieczność ich uzdatniania.

Parametry hydrologiczne studni są korzystne, świadczą o stałym ich zasilaniu oraz odnawialności zasobów, co oznacza, że deficyty wody nie występują.

Przekształcenia powierzchni ziemi

Na terenie miasta Raciąż nie jest prowadzić się wydobywania złóż kopalin, które na tym obszarze nie występują.

Innymi przekształceniami terenu są niewielkie zwykłe deniwelacje działek, podcięcia zboczy przy drogach itp.

4.2 Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym bioróżnorodności

Miasto Raciąż charakteryzuje się częściowymi przekształceniami środowiska, związanymi głównie z bytowaniem ludzi, a także działalnością usługową i przemysłową, a także lokalizacją rozwiniętej infrastruktury drogowej. Całość miasta określić można jako teren w częściowo zainwestowany – osadnictwo z rozbudowaną siecią drogową wraz z terenami cennymi przyrodniczo – otwarte tereny użytków rolnych i cieków.

Udział lasów jest niewielki, główne zbiorowiska leśne zlokalizowane są na północnej części miasta. Ważnym walorem przyrodniczym miasta jest dolina rzeki Raciążnicy i Karsówki, w obrębie których zostały zachowane fragmenty lasów łęgowych wierzbowo-topolowych, a także znaczne powierzchnie zarośli wierzbowych. Obszar ten stanowi ostoję ptactwa. Dolina nie jest intensywnie zabudowana z uwagi na niekorzystne warunki podłoża i płytko zalegające wody gruntowe. Północno-zachodnia część gminy, stanowiąca tereny otwarte poza zabudową, objęta została prawną ochroną przyrodniczą, która stanowi wystarczającą formę zachowania jakości tych terenów.

Teren opracowania stanowi obszar o przeważającej funkcji gruntów rolnych. Zabudowa występuje głównie w centralnej części miasta. Płynące przez gminę cieki tj. Raciążnica oraz Karsówka oraz parki zlokalizowane na terenie miasta przyczyniają się do podwyższenia niskich walorów przyrodniczych miasta.

5 Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gmina ma obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasto Raciąż z 2002 r. wraz ze zmianą w 2014 r. Na podstawie ww. dokumentu i powstających w zgodności z nim miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, będzie następował rozwój przestrzenny gminy, w tym zabudowa terenów zgodnie z określonymi funkcjami.

Jedynym istotnym zagrożeniem jest rozpraszanie zabudowy na terenach nieobjętych planami a o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych.

6 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

6.1 Identyfikacja głównych zagrożeń

Hałas

Klimat akustyczny w istotny sposób wpływa na warunki bytowania i zdrowie człowieka oraz warunki życia zwierząt. Hałas stanowi jedno z istotnych zanieczyszczeń środowiska, które w związku z ciągłym rozwojem komunikacji, wzrastającym uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją stale wzrasta. Dopuszczalne poziomy hałasu są regulowane rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie

dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Klimat akustyczny na terenie miasta warunkują takie czynniki jak natężenie ruchu i jakość sieci drogowej oraz występowanie dużych zakładów przemysłowych, w mniejszym stopniu – ilość i zagęszczenie zabudowy.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem dopuszczalny poziom hałasu od dróg i kolei dla terenów takich jak:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,
- tereny szpitali w miastach,

wynosi w porze dziennej 61 dB, zaś w porze nocnej 56 dB.

Natomiast dla terenów:

- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego,
- tereny mieszkaniowo-usługowe,
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe,

wynosi w porze dziennej 65 dB, zaś w porze nocnej 56 dB.

Klimat akustyczny gminy jest dobry, ze względu na brak źródeł uciążliwego hałasu – zabudowa mieszkaniowa jest skupiona w centralnej części miasta, na terenach otwartych zabudowa jest dosyć luźna, prowadzą do niej średnio- lub rzadko uczęszczane drogi. Na poprawę klimatu akustycznego miała wpływ budowa obwodnicy miasta, drogi krajowej nr 60, która została oddana do użytku w 2009 r.

Przez miasto Raciąż przebiega również linia kolejowa nr 27 relacji Nasielsk – Toruń Wschodni, stanowiąca magistralę kolejową o znaczeniu państwowym.

Także zabudowa produkcyjna na terenie miasta przyczynia się do zwiększonego hałasu.

Niska emisja

Najbardziej istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja antropogeniczna, w szczególności emisja z sektora bytowego oraz emisja komunikacyjna.

Głównym problemem zanieczyszczenia powietrza w mieście jest tzw. niska emisja związana z ogrzewaniem budynków, głównie przestarzałymi piecami oraz paleniem złej jakości węglem, a nawet odpadami. Na terenie miasta nie występuje scentralizowana gospodarka cieplna. Jedynie część mieszkańców ma dostęp do sieci gazowej, która może być wykorzystywana w celach grzewczych (35 czynnych przyłączy do budynków ogółem⁵). Podobnie na stan powietrza ma wpływ działalność małych zakładów, niepodlegających obowiązkowi posiadania pozwolenia na emisję do powietrza gazów i pyłów. Uciążliwość niskiej emisji wynika głównie z rozproszenia źródeł emisji. Problem ten widoczny jest zwłaszcza w okresie grzewczym.

Na niską emisję składają się również zanieczyszczenia pochodzące z transportu drogowego. Komunikacja powoduje przede wszystkim zanieczyszczenie powietrza spalinami oraz zanieczyszczeniem hałasem. W mniejszym stopniu zanieczyszczenie gleb w pasie przydrożnym oraz ryzyko kolizji bądź poważnej awarii. Zanieczyszczenie gleb znacznie wzrasta w okresie zimowym i jest związane z utrzymaniem dróg.

Gospodarka wodno-ściekowa

Z sieci wodociągowej korzysta aktualnie 88,80%⁶ mieszkańców (3 900 osób). Natomiast stopień skanalizowania miasta wynosi zaledwie 53,70%, co jest wartością niższą niż średnia dla obszarów miejskich województwa mazowieckiego wynoszącej 90,7%. Niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej przyczynia się do zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych. Stare zbiorniki na szambo są często nieszczelne,

⁵ Dane GUS – 2020 r.

⁶ Dane GUS – 2020 r.

praktykuje się wylewanie szamba na pola, lub odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do gruntu lub cieków. Zagrożenie jest szczególnie istotne w południowo – wschodniej części miasta, gdzie zbiornik wód podziemnych pozbawiony jest warstwy izolacyjnej.

W gminie Miasto Raciąż zlokalizowane są 2 oczyszczalnie ścieków zarządzane przez:

- POLMLEK Raciąż Sp. z o.o. , 09-140 Raciąż;
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Raciążu.

Odbiorcą oczyszczonych ścieków jest rzeka Raciążnica.

Obiekty potencjalnie uciążliwe

Raciąż stanowi miasto podlegające procesowi powolnej urbanizacji. Przez obszar miasta przebiegają droga krajowa oraz linia kolejowa, które przyczyniać się mogą do zwiększonego hałasu oraz zanieczyszczenia powietrza. Ponadto rozwijają się tutaj usługi, ale również przemysł, który stanowić może potencjalne źródło uciążliwości dla środowiska.

Niekorzystne zmiany związane z przemysłem to głównie przekształcenia terenu powierzchniowej warstwy ziemi podczas prowadzenia prac budowlanych, a także zanieczyszczenie gleby substancjami chemicznymi w wyniku punktowych emisji z dużych zakładów przemysłowych. Funkcjonowanie tego typu zakładów przyczyniać może się również do zanieczyszczenia powietrza, zarówno z samych zakładów jak również poprzez ruch komunikacyjny z nimi związany. Na przestrzeni lat obserwuje się jednak wyraźny spadek wielkości emisji substancji ze źródeł przemysłowych poprzez stosowanie nowoczesnych systemów redukcji zanieczyszczeń oraz zmiany technologii produkcji.

Na terenie miasta występują obiekty mogące wpływać na zagrożenie wód podziemnych i powierzchniowych (np. stacje benzynowe, oczyszczalnie ścieków), czy emisję zanieczyszczeń do powietrza.

Funkcjonowanie zabudowy usługowej przyczynia się do wzmożonego ruchu samochodowego do i z obiektów usługowych co przekłada się na zwiększony hałas oraz emisję zanieczyszczeń do powietrza.

Zgodnie z rejestrem zakładów dużego (ZDR) i zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, który prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na terenie miasta Raciąż występuje tylko jeden obiekt, który stanowi zakład dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej: Wytwórnia Pasz - CEDROB PASZE, ul. Płocka 78, 09-140 Raciąż.

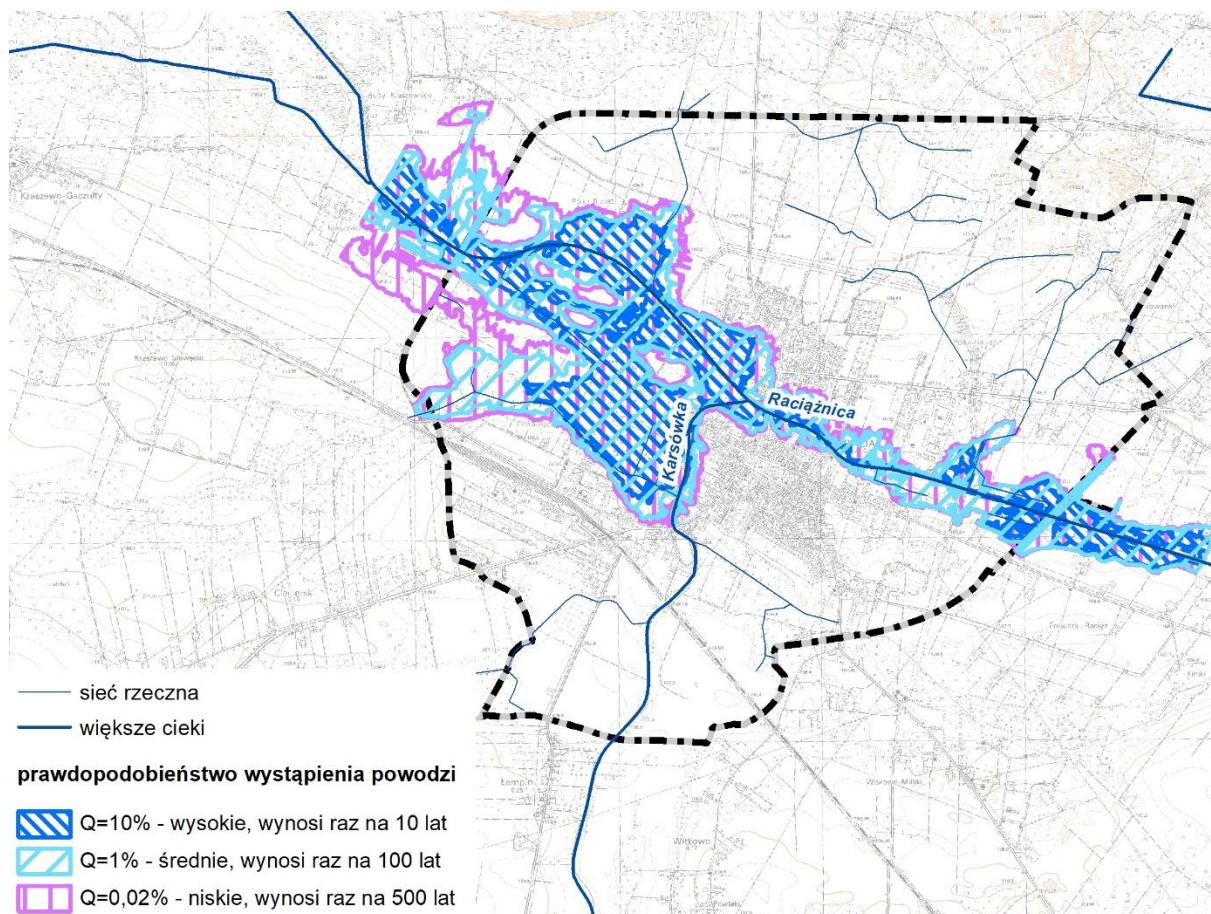
6.2 Zagrożenia naturalne

W obszarze objętym opracowaniem nie występuje zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych.

Na terenie Raciąża zagrożenie powodziowe stanowi rzeka Raciążnica. Aktualna ocena ryzyka powodziowego została przedstawiona na mapach zagrożenia powodziowego (MZP) i mapach ryzyka powodziowego (MRP). Na MZP wskazano obszary o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=10%, tzw. wody dziesięcioletnie), o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=1%, tzw. wody stuletnie) oraz o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q=0,2%, tzw. wody pięćsetletnie).

Rysunek 8 Tereny zagrożone występowaniem powodzi

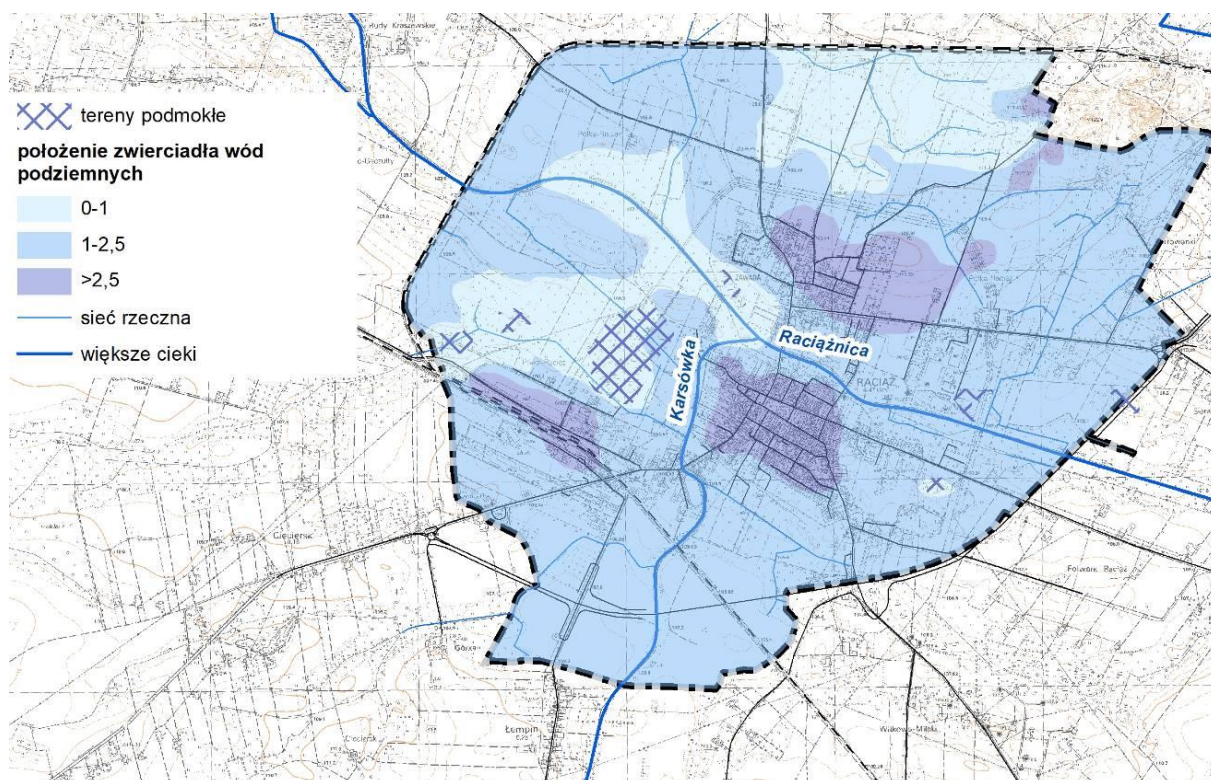
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ISOK

Wyznaczono również obszary zagrożone podtopieniami (tj. możliwe zasięgi występowania położenia zwierciadła wody podziemnej blisko powierzchni terenu, co skutkuje podmokłościami) będącymi wynikiem ulewnych deszczy i wiosennych roztopów.

Rysunek 9 Tereny podmokłe

źródło: opracowanie własne

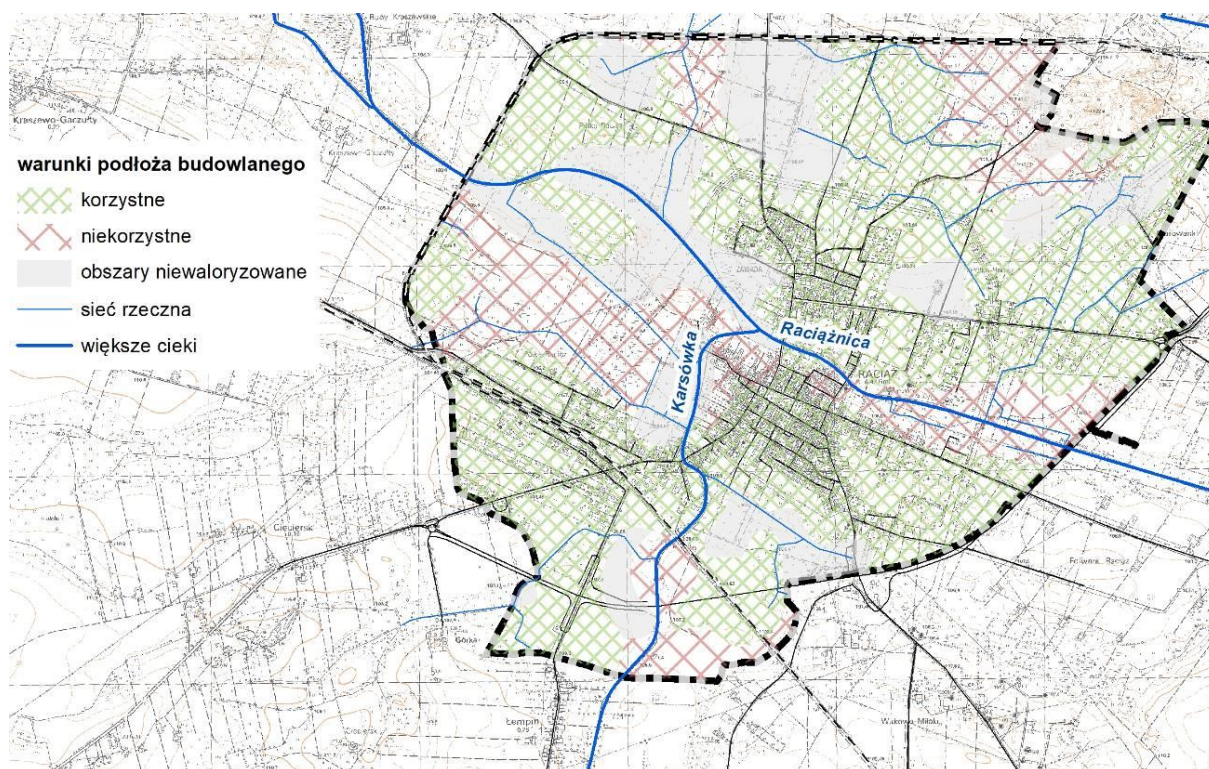

6.3 Warunki gruntowo-wodne

Wody gruntowe na omawianym terenie zalegają na niewielkich głębokościach, tuż pod warstwą gleby (w dolinie rzeki 0 – 1 m p.p.t., natomiast poza doliną 1 – 2,5 m p.p.t.). Wody te występują w utworach piaszczystych oraz jako wody zawieszane w utworach gliniastych. Warunki gruntowo wodne warunkują korzystne bądź niekorzystne warunki dla budownictwa. Obszary dolin z uwagi na wysoki poziom zalegania zwierciadła wód gruntowych oraz okresowe zalewanie stanowią niekorzystne warunki posadowienia budynków. Ponadto warunki podłoża w postaci osadów rzecznych: mułki, piaski i żwiry rzeczne oraz namuły nasycone wodą stanowią o niekorzystnych warunkach dla budownictwa. Występująca w podłożu glina zwałowa świadczy również o niekorzystnych warunkach dla budownictwa. Poza dolinami rzecznyymi warunki posadowienia budynków są korzystne. Grunty podłoża budowlanego takie jak piaski, żwiry i eluwia glin zwałowych świadczą o korzystnych warunkach dla rozwoju budownictwa. Niskie zalegania wód gruntowych może wymuszać na inwestorach posadowienie budynków bez konieczności wykonywania głębokich wykopów pod fundamenty.

Rysunek 10 Warunki posadowienia zabudowy

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIG

7 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowana jest w Polsce między innymi poprzez wprowadzenie w życie odpowiednich aktów prawnych, w tym ustaw i rozporządzeń.

Dokument, którego projekt jest przedmiotem oceny w niniejszej prognozie, tworzy podstawy prawne dla realizacji przedsięwzięć. Ustalenia projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Raciąża są zgodne z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego oraz innymi dokumentami strategicznymi o randze krajowej i lokalnej. Do tych dokumentów można zaliczyć również Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju i Politykę Ekologiczną Państwa.

Za istotne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i międzynarodowym, mające znaczenie w skali sporządzanego opracowania, uznano następujące cele:

- utrzymanie norm odnośnie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określonych w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. oraz odpowiednie rozporządzenia do niej – z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku;
- prawidłowej gospodarki odpadami określonej w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa 27 kwietnia 2001 o odpadach; Program Ochrony Środowiska województwa mazowieckiego o Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego;
- lokalizacji obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko, obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych, optymalizacji potrzeb transportowych, wykorzystywania odnawialnych źródeł energii i zachowania proporcji pomiędzy terenami zainwestowanymi

i biologicznie czynnymi zgodnie z Polityką ekologiczną państwa w latach 2009–2012 z perspektywą do 2016, Dyrektywą 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko oraz Konwencją z Espoo z 1991r. o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym;

- ochrony powierzchni ziemi, racjonalnego gospodarowania i zachowania wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r., Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2001 r. i Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz prowadzenia odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej określonej w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r., Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej; Ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków i Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- utrzymanie norm odnośnie jakości gleb określonych w przepisach szczegółowych, tj.: Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ustalenia studium umożliwiają realizację wymienionych powyżej celów. Dzięki odpowiednim rozwiązaniom planistycznym możliwy jest rozwój gospodarczy z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju na terenie Gminy Miasta Raciąż.

8 Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z projektowanego przeznaczenia terenu pod funkcje określone w projekcie studium, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii.

Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu studium na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

Gmina Miasto Raciąż ma obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte w 2002 r. ze zmianą w 2014 r., w którym określono kierunki zagospodarowania przestrzennego, układu komunikacyjnego, rozwoju infrastruktury, ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego itd.

W projekcie studium określa się następujące przeznaczenie terenów:

- MS – TERENY ZABUDOWY ŚRODMIEJSKIEJ;
- MW – TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ;
- MN – TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ;
- MNU – TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ, USŁUG;
- U – TERENY USŁUG;
- US – TERENY USŁUG SPORTU, REKREACJI I WYPOCZYNKU;
- PU1, PU2 – TERENY OBIEKTÓW PRODUKCYJNYCH, SKŁADÓW, MAGAZYNÓW, USŁUG;
- PEF – TERENY PRODUKCJI ENERGII;
- ZP - TERENY ZIELENI URZĄDZONEJ;

- Zn – TERENY ZIELENI NIEURZĄDZONEJ;
- ZD – TEREN OGRODÓW DZIAŁKOWYCH;
- ZC – TEREN CMENTARZA;
- ZCz – TEREN CMENTARZA ZAMKNIĘTEGO;
- R – TERENY ROLNICZE;
- ZL – TERENY LASÓW;
- KP – TERENY PLACÓW MIEJSKICH;
- IT – TERENY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ: IE - ELEKTROENERGETYKA, IK - KANALIZACJA, IC - CIEPŁOWNIA;
- KK – TERENY KOLEI.

Dla każdego typu terenu wskazano podstawowe i dopuszczalne kierunki przeznaczenia, ograniczenia zmian przeznaczenia, standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu. Uzupełnieniem dla tych ustaleń są ustalenia kierunków ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, kierunków i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego, kierunków rozwoju systemu komunikacji i systemów infrastruktury technicznej itp. oraz wskazania wynikające z ogólnych zasad polityki przestrzennej.

W projekcie studium w porównaniu z obowiązującym studium wprowadzono następujące zmiany:

- Wyznaczono nowe tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) i wielorodzinnej (MW), zabudowy usługowej (U), zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług (MNU).
- Punktowo wprowadzono nowe tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, usług (PU).
- Zrezygnowano ze wskazywania terenów zabudowy zagrodowej (oznaczone w obowiązującym studium symbolem RM).
- Wyznaczono nowe tereny rolnicze i tereny zieleni naturalnej (Zn) zgodnie z aktualnym zagospodarowaniem i uwarunkowaniami.
- Wyznaczono tereny zabudowy śródmiejskiej (MS).
- Wyznaczono tereny na których mogą być rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z OZE o mocy przekraczającej 500 kW wraz ze strefą ochronną związaną z ograniczeniami w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – elektrownie fotowoltaiczne.
- Wyznaczono tereny produkcji energii (PEF).

Projektowane przeznaczenie w znacznym stopniu powiela dotychczasowe funkcje wyznaczone w obowiązującym studium. Ponadto nowa zabudowa prowadzona jest w nawiązaniu do istniejącej już zabudowy.

Nie przewiduje się możliwości powstania znaczących oddziaływań na środowisko. Planowane zagospodarowanie:

- nie będzie skutkowało powstawaniem ponadnormatywnych emisji;
- nie będzie skutkowało zagrożeniem zdrowia ludzi lub ich mienia.
- nie stoi w konflikcie z warunkami określonymi dla obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000, które nie występują w granicach opracowania;
- nie skutkuje powstawaniem barier dla korytarzy ekologicznych;
- nie stoi w sprzeczności z celami ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

Opisane poniżej oddziaływania wynikają przede wszystkim z analizy prawidłowości rozwiązań planistycznych czy zgodności z przepisami prawa

8.1 Oddziaływanie na powietrze

Stan czystości powietrza w gminie należy ocenić jako dobry, choć odnotowano przekroczenia stężeń pyłu zawieszonego 2,5 i benzoapirenu, które należą do najgroźniejszych. Odnosi się to do całej strefy mazowieckiej. Podstawowym źródłem zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza jest emisja antropogeniczna pochodząca głównie z sektora bytowego, tzw. emisja niska, i komunikacyjnego, w gminie nie ma istotnych źródeł z działalności przemysłowej. Emisja niska pochodzi głównie z terenów zabudowy mieszkaniowej ogrzewanej indywidualnie, emitowane są głównie: SO₂, NO_x, CO, pyły zawieszone.

Realizacja nowej zabudowy czyli głównie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, śródmiejskiej, usługowej oraz produkcyjno-usługowej wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na energię i ciepło. Planowane zwiększenie powierzchni terenów zabudowy z dopuszczeniem ogrzewania budynków z indywidualnych źródeł ciepła, może powodować nieznaczny wzrost emisji pyłów i gazów do powietrza. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, o charakterze sezonowym, zależnym od warunków atmosferycznych, lokalne. Jednym z kierunków określonych w studium jest ograniczenie niskiej emisji poprzez:

- ograniczenie niskiej emisji ze spalania węgla w piecach domowych:
 - rozbudowa centralnego systemu zaopatrywania w energię cieplną wraz z modernizacją istniejącej ciepłowni miejskiej;
 - zmiana systemu ogrzewania z użyciem tradycyjnego paliwa na ekologiczne, wycofanie z użytkowania kotłów i pieców węglowych o złym stanie technicznym i niskiej sprawności cieplnej;
 - zapewnienie dostępu do sieciowego gazu ziemnego;
 - modernizacja systemów grzewczych i docieplenie budynków, w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię cieplną;
- zwiększenie udziału wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (OZE), zwłaszcza wykorzystania mikroinstalacji:
 - montaż kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych – zarówno jednorodzinnych jak i zamieszkania zbiorowego, na budynkach użyteczności publicznej, usługowych itp.;
 - montaż pomp ciepła dla budynków gospodarstw indywidualnych;
 - rozważenie możliwości lokalizacji źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, ze wskazaniem na farmy fotowoltaiczne – w strefach aktywności gospodarczej;
- zmniejszanie energochłonności sektora komunalnego, rolniczego i przemysłowo-usługowego.

Ponadto dla ograniczania negatywnych skutków już występujących zanieczyszczeń powietrza istotne jest zapewnienie możliwości wymiany powietrza oraz izolacja przestrzenna od źródeł zanieczyszczeń. Wskazuje się:

- lokalizację nowych źródeł emisji pyłów na obrzeżach miasta, stosowanie technik i technologii zapobiegających i ograniczających emisję pyłów;
- utrzymanie luk w zabudowie umożliwiających ruchy mas powietrza, poprawiających przewietrzanie miasta;
- poprawę struktury biocenotycznej obszaru i zdolności pochłaniania dwutlenku węgla przez zbiorowiska roślinne, szczególnie leśne, zwiększenie udziału terenów biologicznie aktywnych;
- tworzenie pasów zieleni izolacyjnej, w szczególności w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych oraz terenów przemysłowych.

W terenach produkcyjno-usługowych (PU) mogą powstawać obiekty emitujące zanieczyszczenia bezpośrednio lub wpływające na natężenie ruchu samochodowego, tym samym zwiększenie emisji ze spalania paliw. Każdy z nowych obiektów, jeśli zaliczony zostanie do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, powinien przejść procedurę oceny oddziaływania na środowisko w celu wydania decyzji środowiskowej, w której, w razie potrzeb, nakłada się na przedsiębiorcę obowiązki związane z ograniczaniem zanieczyszczeń.

Na terenie miasta istnieje możliwość wykorzystania gazu do celów grzewczych. Ponadto dopuszcza się budowę oraz rozbudowę sieci ciepłowniczej.

Projekt studium wyznacza również tereny produkcji energii oraz granice obszarów na których mogą być rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z OZE o mocy przekraczającej 500 kW (elektrownie fotowoltaiczne). Produkcja energii ze źródeł odnawialnych umożliwi uniknięcie emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, jaka zostałaby wytworzona w elektrowni konwencjonalnej (np. węglowej) o podobnej mocy. Rozwiązanie to przyczyni się w znaczący sposób do poprawy czystości powietrza, a tym samym poprawy jakości klimatu, stanowiąc w ten sposób jedno z głównych narzędzi realizacji postanowień ratyfikowanej przez Polskę Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu.

Ponadto dla potrzeb ograniczania niskiej emisji dla gminy sporządzono w 2015 r. Program Ograniczenia Niskiej Emisji na terenie Gminy Miasta Raciąż. Plan określa szczegółowe cele ograniczenia niskiej emisji w gminie oraz działania, zadania i środki zaradcze, których wprowadzenie przyczyni się do poprawy stanu jakości powietrza atmosferycznego.

Nie przewiduje się istotnie negatywnych oddziaływań na powietrze w skutek realizacji ustaleń projektu studium.

8.2 Wytwarzanie odpadów

W wyniku realizacji ustaleń projektu studium powstanie nowa zabudowa wytwarzająca odpady, jednak nie przewiduje się wytwarzania odpadów innych niż dotychczas wytwarzane w gminie. Stąd nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań realizacji ustaleń studium na środowisko. Odpady będą generowane na terenach zabudowy mieszkaniowej, terenach zabudowy usługowej, czy też terenach produkcyjno-usługowych.

Na terenach związanych z zabudową mieszkaniową oraz usługową dominować będą odpady komunalne, natomiast w obszarach zabudowy produkcyjnej wytwarzane będą inne odpady.

W warunkach wdrożenia działań ustalonych w regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, nowe obszary generujące wytwarzanie odpadów nie będą stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa ekologicznego. Ponieważ projekt studium wprowadza tereny zabudowy, w których wytwarzane będą odpady, można założyć, że oddziaływanie projektowanego dokumentu będzie stałe i lokalne.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o odpadach, przez odpady komunalne rozumie się odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych, pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład, są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Odpadami tymi są:

- odpady organiczne (domowe odpady organiczne pochodzenia roślinnego i pochodzenia zwierzęcego, ulegające biodegradacji oraz odpady pochodzące z pielęgnacji ogródków przydomowych, kwiatów balkonowych, domowych – ulegające biodegradacji);
- odpady zielone (odpady z ogrodów, parków, targowisk, z pielęgnacji zieleńców miejskich i wiejskich, z pielęgnacji cmentarzy – ulegające biodegradacji);
- papier i karton (opakowania z papieru i tektury, opakowania wielomateriałowe na bazie papieru, papier i tektura – nieopakowaniowe);
- tworzywa sztuczne (opakowania z tworzyw sztucznych, tworzywa sztuczne – nieopakowaniowe);
- tekstylia;
- szkło (opakowania ze szkła, szkło – nieopakowaniowe);
- metale (opakowania z blachy stalowej, aluminium, pozostałe odpady metalowe);
- odpady mineralne (z czyszczenia placów i ulic: gleba, ziemia, kamienie itp.);
- drobna frakcja popiołowa (odpady ze spalania paliw stałych w piecach domowych);
- odpady wielkogabarytowe,

- odpady budowlane (odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych – w części wchodzącej w strumień odpadów komunalnych);
- odpady niebezpieczne wytwarzane w grupie domowych odpadów komunalnych.

Zgodnie z obowiązującą od 1 stycznia 2012 r. ustawą o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, zlikwidowano powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami a pozostawiono je na poziomie ogólnokrajowym i wojewódzkim. Można przypuszczać, że w związku z nowymi zasadami odbioru odpadów większość mieszkańców będzie oddawała odpady posegregowane.

8.3 Wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi

Odpowiednia gospodarka ściekami jest kluczowa dla utrzymania czystości wód powierzchniowych i podziemnych, a także gleby.

Miasto Raciąż posiada miejską biologiczną oczyszczalnię ścieków, która zlokalizowana jest we wschodniej części miasta, w sąsiedztwie zakładu POLMLEK. Poza miejską oczyszczalnię ścieków, na terenie miasta Raciąża funkcjonuje oczyszczalnia zakładowa należąca do przedsiębiorstwa POLMLEK sp. z o.o. Raciąż, w której oczyszczane są ścieki przemysłowe. Z sieci kanalizacyjnej korzysta ok. 53,7% ogółu mieszkańców miasta.

Gospodarka ściekowa rozwiązywana często jest w sposób indywidualny. Ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, z których nieczystości wywożone są wozami asenizacyjnymi do punktu zlewnego na terenie oczyszczalni poza granicami gminy. Część mieszkańców korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tak zorganizowana gospodarka ściekowa na terenie gminy stwarza zagrożenie dla środowiska, w szczególności w przypadku nieszczelności zbiorników bezodpływowych, bądź ich przepięnienia. Należy dążyć do uregulowania gospodarki ściekowej gminy poprzez rozwój kanalizacji sanitarnej. Jest to rozwiązanie szczególnie pożądane ze względu na powstawanie zwartych osiedli zabudowy mieszkaniowej.

Ze względu na rezerwę przepustowości oczyszczalnia ścieków w Raciążu ma możliwość przyjęcia większej ilości ścieków z gospodarstw domowych oraz zakładów przemysłowych. W związku z powyższym istnieje możliwość podłączenia do sieci kanalizacyjnej kolejnych obiektów, co pozwoli na likwidację starych, nieszczelnych zbiorników bezodpływowych, z których aktualnie korzystają mieszkańcy.

Ponadto studium wprowadza zapis, iż na obszarach, które nie są przewidziane do objęcia siecią kanalizacyjną, gospodarka ściekowa powinna zostać rozwiązana przy wykorzystaniu indywidualnych rozwiązań. Sugeruje się stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz atestowanych zbiorników bezodpływowych, z których ścieki transportowane będą wozami asenizacyjnymi do wyznaczonego punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków. Przy czym wskazuje się na konieczność kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych z istniejących przydomowych oczyszczalni ścieków.

Przy zagospodarowywaniu nowych terenów należy zwrócić szczególną uwagę na kwestię odprowadzania wód opadowych. Na terenach zurbanizowanych występuje szybki wzrost powierzchni tzw. szczelnych (drogi, parkingi, dachy itp.). W wyniku postępującej urbanizacji następuje wzrost ilości wód opadowych, które nie ulegną wchłonięciu do gruntu, a które należy zebrać i odprowadzić do odbiornika. Na obszarach nowo zainwestowanych zasadnicze podejście do zagadnień zagospodarowania wód opadowych powinno być ukierunkowane, oprócz budowy wydajnej sieci kanalizacji deszczowej mogącej przyjąć opady po ulewnym deszczu, przede wszystkim na miejscowym zagospodarowaniu tych wód.

8.4 Przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu, zanieczyszczenie gleb i powierzchni ziemi

Na obszarze gminy projekt studium zakłada przede wszystkim zwiększenie powierzchni zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjno-usługowej. Prace związane z budową tych obiektów wpłyną w niewielkim stopniu na naturalną rzeźbę terenu. W trakcie ich budowy naruszona zostanie wierzchnia warstwa gruntów w związku z wykonywaniem wykopów fundamentowych, wykopów i nasypów pod urządzenia związane z infrastrukturą oraz przebudowę dróg.

Standardy jakości gleby i ziemi uwzględniające aktualną i planowaną funkcję terenów są określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi. Przeznaczenie terenu pod funkcje określone w studium – obszary osadnictwa, nie wiąże się z zanieczyszczeniem gleby lub ziemi pod warunkiem prawidłowej gospodarki odpadami i ściekami. Działania podjęte na terenie gminy w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami są w tym względzie prawidłowe w stosunku do istniejących uwarunkowań. Gospodarka ściekowa rozwiązywana jest częściowo w sposób indywidualny. Ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, z których nieczystości wywożone są woźami asenizacyjnymi do punktu zlewnego. Część mieszkańców korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków. Budowa sieci kanalizacyjnej jest zadaniem priorytetowym, pożądanym szczególnie za względu na powstawania zwartych osiedli zabudowy mieszkaniowej.

Zagrożeniem może być możliwość wystąpienia lokalnego skażenia gleb wzdłuż dróg, którego intensywność zależeć będzie od natężenia ruchu i ilości stosowanych środków służących do utrzymania dróg (przede wszystkim soli). Dotyczy to przede wszystkim drogi krajowej nr 60.

Ponadto w trakcie realizacji ewentualnych prac budowlanych może dojść do zanieczyszczenia poprzez składowanie surowców i odpadów budowlanych. Będzie to oddziaływanie średnioterminowe i wtórne.

Przy przestrzeganiu zasad ochrony gleb na terenie gminy określonych w projekcie studium oraz w przepisach odrębnych zanieczyszczenie gleb będzie nieznaczne.

8.5 Zagrożenie powodziowe

Na obszarze miasta zlokalizowane są obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Występują one w dolinie rzeki Raciążnicy – są to generalnie tereny niezabudowane, pojedyncze zabudowania zagrożone powodzią znajdują się w centralnej części miasta. Rzeka Raciążnica w granicach miasta nie została obwałowana, w najbliższych latach nie jest planowana budowa wałów przeciwpowodziowych.

Projekt studium nie wyznacza na tych obszarach nowych terenów zabudowy, a jedynie powiela ustalenia obowiązującego studium.

Poza obszarami zwartej zabudowy tereny zalewowe pełnią rolę systemu przyrodniczego miasta w postaci użytków zielonych, terenów rolniczych, nielicznych terenów leśnych.

8.6 Emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych

Hałas

Do oceny hałasu w środowisku zewnętrznym ma zastosowanie *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*.

Tabela 6 Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku w dB z uwzględnieniem obiektów i terenów położonych w gminie Raciąż

rodzaj terenu	drogi lub linie kolejowe		instalacje i pozostałe obiekty	
	pora dnia ⁷	pora nocy ⁸	pora dnia ⁹	pora nocy ¹⁰
tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej				
tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży	61 dB	56 dB	50 dB	40 dB
tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej				
tereny zabudowy zagrodowej				
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	65 dB	56 dB	55 dB	45 dB
tereny mieszkaniowo-usługowe				

⁷ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom

⁸ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom

⁹ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym

¹⁰ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy

Poziom hałas na danym terenie w dużej mierze zależy od rodzaju emitora, jego odległości od omawianego terenu oraz stopnia jego urbanizacji. Ochrona przed hałasem polega na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego, a co najwyżej na poziomie tego hałasu oraz zmniejszenie hałasu, co najmniej do poziomu dopuszczalnego, gdy został on przekroczony. Działania te mają na celu zapewnienie jak najlepszego stanu akustycznego środowiska.

Klimat akustyczny gminy jest dobry, ze względu na brak źródeł uciążliwego hałasu – zabudowa mieszkaniowa jest skupiona w centralnej części miasta, na terenach otwartych zabudowa jest dość luźna, prowadzą do niej średnio- lub rzadko uczęszczane drogi. Na poprawę klimatu akustycznego miała wpływ budowa obwodnicy miasta, drogi krajowej nr 60, która została oddana do użytku w 2009 r.

Przez miasto Raciąż przebiega również linia kolejowa nr 27 relacji Nasielsk – Toruń Wschodni, stanowiąca magistralę kolejową o znaczeniu państwowym.

Także zabudowa produkcyjna na terenie miasta przyczynia się do zwiększonego hałasu.

W projekcie studium przedstawiono najważniejsze zadania w zakresie ochrony przed hałasem:

- W odniesieniu do hałasu komunikacyjnego należy wprowadzić działania izolujące wrażliwą na hałas zabudowę (przede wszystkim zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną, szkoły, tereny rekreacyjne) od ruchu samochodowego, ograniczające ruch samochodowy oraz minimalizujące istniejące uciążliwości akustyczne:
 - modernizacja pozostałych dróg publicznych, poprawę stanu nawierzchni;
 - utrzymanie istniejących i tworzenie nowych pasów zieleni izolacyjnej w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych.
- W odniesieniu do pozostałych obiektów mogących generować hałas zaleca się:
 - lokalizację dużych zakładów przemysłowych jedynie w wyznaczonych strefach aktywności gospodarczej;
 - zakaz lokalizacji przedsięwzięć uciążliwych w zakresie emisji hałasu w terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej;
 - mniejsze zakłady produkcyjne zlokalizowane w pobliżu zabudowy mieszkaniowej, szkół, itp. powinny być izolowane poprzez zachowanie odpowiedniej odległości oraz stosowanie zieleni izolacyjnej.

Bezpośredni, ale krótkotrwały charakter może mieć uciążliwość akustyczna związana z fazą realizacji obiektów budowlanych w granicach terenów przeznaczonych w projekcie studium pod różne funkcje, będzie ona ograniczona do okresu prac budowlanych. Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na ludzi pod względem hałasu wskutek powstawania nowej zabudowy.

Hałas związany z terenami rolnymi ma charakter sezonowy i wynika on z prowadzenia prac polowych z użyciem ciężkiego sprzętu. Ilość dotychczas generowanego hałasu nie powinna ulec zmianie, studium wprowadza tereny rolnicze i jako jeden z kierunków rozwoju gospodarczego gminy wskazuje rolnictwo.

Nie przewiduje się powstawania istotnych oddziaływań hałasowych.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne jest to pole elektryczne, magnetyczne lub elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz. Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są: stacje radiowe i telewizyjne, elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, urządzenia radiolokacyjne oraz radionawigacyjne. Dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego w zależności od funkcji obszaru określa szczegółowo rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania i dotrzymywania tych poziomów (Dz. U. 2003, Nr 192 poz. 1883).

W granicach administracyjnych gminy znajdują się przesyłowe linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110 kV) oraz sieć dystrybucyjna oparta liniach średniego i niskiego napięcia. Na terenie miasta zlokalizowane są również elektroenergetyczne stacje redukcyjne.

Na obszarze Raciąża planowana jest budowa napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV relacji GPZ Raciąż – plan. GPZ Zawidz oraz GPZ Raciąż – plan. GPZ Baboszewo.

Wyznacza się pasy technologiczne wzdłuż istniejących linii elektroenergetycznych dystrybucyjnych w poziomie nie mniejszym niż:

- dla linii napowietrznych WN 110 kV – 30 m (po 15 m po każdej ze stron osi linii),
- dla linii napowietrznych SN – 14 m (po 7 m po każdej ze stron osi linii),
- dla linii napowietrznych nN - 0,4 kV – 7 m (po 3,5 m po każdej ze stron osi linii),
- dla linii kablowych WN – 3,0 m (po 1,5 m po każdej ze stron osi linii).

Wyznacza się pasy technologiczne wzdłuż projektowanych linii elektroenergetycznych dystrybucyjnych w poziomie nie mniejszym niż:

- dla linii napowietrznych WN 110 kV – 22 m (po 11 m po każdej ze stron osi linii),
- dla linii kablowych WN – 3,0 m (po 1,5 m po każdej ze stron osi linii).

W granicach pasa technologicznego obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu.

Dla istniejących i projektowanych linii elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia należy pozostawić korytarze uwzględniające wymagane przepisami odległości od innych obiektów. Zachowanie odpowiedniej odległości od linii energetycznych (zakaz lokalizacji zabudowy w zasięgu stref ochronnych obowiązujących dla linii) pozwoli ograniczyć narażenie ludności na niekorzystny wpływ tego typu instalacji i urządzeń.

8.7 Wykorzystanie zasobów środowiska

Do wykorzystywanych w gminie zasobów środowiska należy zaliczyć przede wszystkim:

- lasy, które są wykorzystywane gospodarczo, a także rekreacyjnie;
- gleby, które są wykorzystywane rolniczo;
- wody podziemne – woda do celów komunalnych i gospodarczych;

Projekt studium w sposób prawidłowy wykorzystuje zasoby środowiska przyrodniczego.

Projekt studium wyznacza graficznie zasięgi lasów. Zasady polityki ochrony terenów leśnych to m.in.: ochrona lasów Skarbu Państwa i własności prywatnej przed przeznaczeniem na inne cele, wzmocnienie struktury lasów poprzez dolesianie luk, tworzenie ciągłych ekosystemów leśnych, możliwość wykorzystania terenów leśnych na cele rekreacyjne, poprzez wytyczanie ścieżek rowerowych i pieszych oraz wyznaczenie miejsc piknikowych.

Zasady polityki ochrony gleb polegają przede wszystkim na koncentracji zabudowy wokół istniejącej (ograniczenie przeznaczania gruntów rolnych na inne cele), zachowaniu gleb wysokich klas, ochronie użytków zielonych.

Priorytetem ekologicznym w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zapewnienie mieszkańcom wody do picia wysokiej jakości. W celu przywrócenia dobrego stanu wód powierzchniowych oraz utrzymania dobrego stanu wód podziemnych planowane rozwiązania przestrzenne powinny uwzględniać:

- uregulowanie gospodarki ściekowej obszaru poprzez rozwój systemów kanalizacji sanitarnej, eliminując w maksymalny sposób indywidualne sposoby utylizacji ścieków sanitarnych;
- kontrolę wywozu nieczystości ze zbiorników bezodpływowych;
- zapewnienie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnych umożliwiających infiltrację wód opadowych do gruntu;
- zachowanie otuliny biologicznej wokół cieków.

Wody powierzchniowe na terenie gminy są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych

(dobrego stanu jakościowego i ilościowego), na co wpływ ma występująca na tych terenach presja rolnicza, przemysłowa oraz niska emisja. Wody podziemne są dobrej jakości. Realizacja ustaleń studium z jednej strony wiąże się ze zwiększeniem poborów wód podziemnych, z drugiej przyczynia do ochrony wszystkich wód – poprzez budowę kanalizacji sanitarnej czy zachowanie otuliny biologicznej cieków.

Projekt studium wskazuje obszary, na których istnieje możliwość lokalizowania urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW, wraz ze strefą ochronną zw. z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, zamykającą się we wskazanym obszarze.

8.8 Wpływ na zwierzęta i rośliny

Realizacja ustaleń studium nie będzie istotnie oddziaływała na zwierzęta i rośliny. Zarówno dla fauny jak i dla flory największym zagrożeniem jest utrata bądź przekształcanie siedlisk. Projekt studium precyzyjnie wyznacza granice terenów leśnych oraz innych terenów, które mogą stanowić siedlisko życia roślin oraz zwierząt.

Projekt studium wskazuje na ograniczanie przeznaczania na cele nieleśne, zapobieganie procesom degradacji lasów i zapobieganie fragmentacji, zapewnienie możliwości powiększenia powierzchni kompleksów leśnych. Ponadto lasy oraz inne zadrzewienia, w tym otuliny biologiczne cieków, zadrzewienia śródpolne, położone w granicach obszarów wchodzących w sieć korytarzy ekologicznych, powinny podlegać ochronie przed zmianą sposobu użytkowania.

Projekt studium kształtuje zwarte kompleksy zabudowy, który będą oddziaływały na środowisko jedynie lokalnie. Na terenach rolniczych może dochodzić do rozpraszania zabudowy ze względu na dopuszczenie lokalizacji obiektów związanych z rolnictwem. Z punktu widzenia ochrony fauny rozpraszanie zabudowy jest niekorzystne, jednak ze względu na rolniczy charakter gminy jest to rozwiązanie konieczne.

Zajęte pod nową zabudowę tereny nie odgrywają istotnej roli przyrodniczej. Są one najczęściej zlokalizowane przy istniejącej już zabudowie. Nowe tereny potencjalnej zabudowy zostały zlokalizowane poza obszarem terenów zalesionych. Ponadto tereny te znajdują się w większości poza granicami korytarzy ekologicznych.

Ponadto dla ochrony flory i fauny istotna jest ochrona łąk. Projekt studium nie rozdziela gruntów ornych od użytków zielonych, wszystkie oznaczone zostały jako tereny rolnicze. Na tych terenach obowiązują zakaz zabudowy oraz prowadzenie działań mających na celu:

- wzbogacanie krajobrazu obszarów przestrzeni rolniczej poprzez utrzymanie i wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych z uwzględnieniem gatunków rodzimych,
- poprawę wartości użytkowej gruntów m.in. poprzez zwiększanie retencji, działania melioracyjne, właściwe zabiegi agrotechniczne (dostosowanie roślin do możliwości kompleksów glebowo-rolniczych, wapnowanie, nawożenie, itp.).
- ochronę przed zmianą użytkowania zwartych kompleksów o najlepszych i średnich, w skali gminy, warunkach naturalnych do produkcji rolniczej,
- promocję różnorodnych form rolnictwa ekologicznego i produkcji zintegrowanej (np. gospodarstwa ekologiczne) przede wszystkim na określonych terenach systemu przyrodniczego oraz na pozostałych obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Z punktu widzenia ochrony roślin i zwierząt małe znaczenie mają obiekty przemysłowe. Będą one powstawać na znikomych terenach jako kontynuacja terenów już istniejących, głównie w obszarach antropogenizowanych. Są to tereny położone w pobliżu dróg, zabudowy i nie powinny mieć dużego znaczenia dla bytowania zwierząt, nie są to też cenne siedliska roślin. W przypadku stwierdzenia, na etapie przeprowadzania procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, iż inwestycja powoduje negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze, należy wykonać działania naprawcze, mające na celu przywrócenie równowagi przyrodniczej na danym terenie.

Ponadto na terenie gminy dopuszczona jest lokalizacja urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW. Duże polece paneli fotowoltaicznych pokryte

sztuczną substancją, umieszczone wśród otwartego krajobrazu, mogą stanowić barierę dla migracji większych zwierząt. Instalacja paneli fotowoltaicznych wiązać się może ze niszczeniem gniazd gatunków ptaków gniazdujących na ziemi, do przyczynić się może do opuszczania przez ptactwo ważnych siedlisk i zmniejszania ich liczebności. W fazie eksploatacji elektrownia fotowoltaiczna nie będzie źródłem hałasu i zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, może jednak odstraszać ptaki i owady przez duże odbijające światło powierzchnie.

8.9 Wpływ na ekosystemy i różnorodność biologiczną

Różnorodność biologiczną można rozumieć, jako stopień zachowania naturalnie występujących gatunków oraz zbiorowisk, a także ras zwierząt i form roślin. Różnorodność biologiczna występuje, zatem na trzech poziomach organizacji przyrody: ekosystemowym, gatunkowym, genetycznym.

Założenia projektu studium przyczynią się do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej w skutek wprowadzenia zabudowy. Będą to zazwyczaj zmiany punktowe, związane z posadowieniem obiektów budowlanych oraz drogami dojazdowymi. Przy lokalizacji terenów zabudowy produkcyjnej, składów, magazynów i usług nastąpi znaczne zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, będą to jednak pojedyncze obiekty rozproszone na terenie całej gminy oraz kilka terenów, gdzie powiększono dotychczasowe obszary w celu realizacji większych inwestycji. Prognozuje się, iż na nowych terenach inwestycyjnych nastąpi zmiana składu gatunkowego zarówno roślin, jak i zwierząt. Tereny, które były to tej pory niezainwestowane o składzie gatunkowym charakterystycznym dla terenów otwartych zostaną przeznaczone pod zieleń urządzoną (trawniki, krzewy, drzewa ozdobne, rośliny rabatowe, w tym gatunki obcego pochodzenia). Skład gatunkowy zwierząt, również ulegnie zmianie, zwierzęta, które do tej pory wykorzystywały teren do żerowania, migracji, zmienią swoje tereny bytowania. Prognozuje się, iż nie będą to oddziaływania znaczące, projekt studium nie wprowadza nowych, wielkoobszarowych terenów zabudowanych, są to przede wszystkim niewielkie powiększenia terenów już zabudowanych.

8.10 Oddziaływanie na klimat i adaptacja do zmian klimatu

Zgodnie z ratyfikowaną przez Polskę Ramową Konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu należy dążyć do wprowadzania działań prowadzących do zapobiegania niebezpiecznej, antropogenicznej ingerencji w system klimatyczny. Problematyka zmian klimatu została omówiona z uwzględnieniem *Poradnika przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe*.

W zakresie łagodzenia zmian klimatu, w skali studium istotne jest zapewnienie możliwości wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. W projekcie studium wyznaczono tereny, na których rozmieszczone mogą być urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW.

Większość strategicznych dokumentów dotyczących aspektów związanych ze zmianami klimatu i klęskami żywiołowymi, takich jak: *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Krajowy Plan Działania dotyczący efektywności energetycznej dla Polski (2014)*, czy *Polityka energetyczna Polski do roku 2030*, w odniesieniu do działań związanych z łagodzeniem zmian klimatu, opiera się na ustaleniach i celach wynikających z pakietu energetyczno-klimatycznego. Zgodnie z *Programem ograniczenia niskiej emisji na terenie Gminy Miasta Raciąża*:

- redukcję emisji CO₂,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- redukcja zużycia energii finalnej poprzez podniesienie efektywności energetycznej,
- poprawa jakości powietrza (zmniejszenie emisji zanieczyszczeń).

Należy podkreślić, że wprowadzone w projekcie studium zmiany, nie mają istotnego wpływu na zmiany klimatyczne.

8.11 Wpływ na zabytki i dobra materialne

Projekt studium ustala następujące ogólne zasady ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego w gminie:

- ochrona z mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- zasada maksymalnej ochrony zachowanych obiektów o wartości historyczno-kulturowej;
- konserwacja, rewitalizacja i porządkowanie zabytkowych zespołów, obiektów sakralnych oraz innych terenów publicznych,
- zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych,
- wyeksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- realizacja nowoprojektowanych obiektów o formach architektonicznych nawiązujących do lokalnych tradycji kształtowania i sytuowania zabudowy,
- zachowanie i ochrona stanowisk archeologicznych,
- zachowanie i ochrona miejsc pamięci, przydrożnych kapliczek i figurek,
- zintegrowanie ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu,
- dążenie do upowszechniania, szczególnie wśród społeczności lokalnej, wiedzy w zakresie rozpoznawania walorów obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie gminy.

Studium ustala strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych tożsame z granicami zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych. W granicach wyznaczonych stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych wszelkie działania inwestycyjne powinny być prowadzone zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania realizacji ustaleń projektu studium na zabytki, dziedzictwo kulturowe oraz dobra kultury współczesnej.

8.12 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody

W granicach administracyjnych gminy występują obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione, dla których projekt studium ustala uwzględnienie obowiązujących zakazów i nakazów określonych w przepisach odrębnych. Istnieje jednak potrzeba analizy zgodności planowanych funkcji i przeznaczenia terenów z konkretnymi ustaleniami dla poszczególnych obszarów lub obiektów chronionych.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie gminy znajduje się Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu, zlokalizowany w północnej i zachodniej części Gminy Miasta Raciąż.

Ustalenia projektu studium:

- nie wpłyną na trwale zniekształcenia rzeźby terenu w wyniku prac ziemnych;
- nie wpłyną na zmiany stosunków wodnych;
- nie wpłyną na likwidowanie naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie 50 m od wód powierzchniowych.

Realizacja zapisów studium nie spowoduje istotnej zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym terenu.

Zespół Przyrodniczo Krajobrazowy

Na terenie gminy znajduje się zespół przyrodniczo-krajobrazowy Pólka-Raciąż.

Ustalenia projektu studium:

- nie wpłyną na trwale zniekształcenia rzeźby terenu w wyniku prac ziemnych;
- nie wpłyną na zmiany stosunków wodnych;
- nie wpłyną na likwidowanie naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Podsumowując, należy podkreślić, że zapisy projektu studium stwarzają odpowiednie warunki dla ochrony zasobów przyrodniczych.

8.13 Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przez poważną awarię rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. O zaliczeniu zakładu do kategorii o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii decyduje Minister ds. Gospodarki w porozumieniu z Ministrem ds. Zdrowia, Ministrem ds. Wewnętrznych i Ministrem ds. Ochrony Środowiska (Dz. U. 2002 Nr 58 poz. 535 z dnia 9 kwietnia 2002 ze zm.).

Zgodnie z rejestrem zakładów dużego (ZDR) i zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, który prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na terenie miasta Raciąż występuje tylko jeden obiekt, który stanowi zakład dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej: Wytwórnia Pasz - CEDROB PASZE, ul. Płocka 78, 09-140 Raciąż.

9 Znaczące oddziaływania planowanego dokumentu na środowisko, obejmujące bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania

Poniższe rodzaje oddziaływań zostały opisane w powyższych rozdziałach, poniżej przedstawiono zestawienie prezentujące występowanie danego rodzaju oddziaływań, nie są to jednak oddziaływania znaczące.

Tabela 7 Przewidywane negatywne oddziaływania realizacji zapisów projektu studium na poszczególne elementy środowiska

ELEMENTY ŚRODOWISKA	RODZAJE ODDZIAŁYWAŃ	RODZAJ				CZAS					PRZESTRZEŃ	
		BEZPOŚREDNIE	POŚREDNIE	WTÓRNE	SKUMULOWANE	KRÓTKOTERMINOWE	ŚREDNIOTERMINOWE	DŁUGOTERMINOWE	STAŁE	CHWILOWE	LOKALNE	PONADLOKALNE
RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA		-	+	+	-	-	-	+	-	-	+	-
LUDZIE		-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-
ZWIERZĘTA		+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-
ROŚLINY		+	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-
WODA		-	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-
POWIETRZE I HAŁAS		+	-	-	-	+	-	-	-	+	+	-
POWIERZCHNIA ZIEMI		-	-	+	-	-	+	-	-	+	+	-

KRAJOBRAZ	+	+	-	-	-	-	+	-	+	+	-
ZASOBY NATURALNE	+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-
ZABYTKI	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-
DOBRA MATERIALNE	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-
OBSZARY NATURA 2000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

10 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Podstawowe problemy z zakresu ochrony środowiska zostały w projekcie studium rozwiązane w sposób prawidłowy, ponadto:

- Wskazano tereny wyłączone spod zabudowy:
 - o tereny lasów oznaczone symbolem ZL na zasadach określonych w Studium;
 - o tereny stanowiące rezerwy pod projektowane drogi uzupełniające układ komunikacyjny.
- Wskazano tereny z ograniczeniami zabudowy:
 - o obszary szczególnego zagrożenia powodzią, dla których obowiązują przepisy odrębne;
 - o tereny rolnicze oznaczone symbolem R oraz tereny zieleni nieurządzonej oznaczone symbolem Zn na zasadach określonych w Studium;
 - o tereny objęte ochroną prawną na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody: pomnik przyrody, obszar chronionego krajobrazu;
 - o strefy sanitarne wokół cmentarza – 50 m i 150 m zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze;
 - o pasy technologiczne wokół magistralnych urządzeń infrastruktury technicznej;
 - o tereny przylegające do linii kolejowych, w których obowiązują przepisy określone w ustawie z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym oraz w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych;
 - o tereny kolejowe, od których została ustalona odległość w jakiej można lokalizować budowle i budynki, zgodnie z ustawą z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym;
 - o droga krajowa z uwagi na oddziaływanie; ograniczenia wynikają również z Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r.;
 - o tereny znajdujące się w zasięgu strefy ochronnej od elektrowni wiatrowej związanej z ograniczeniami w zagospodarowaniu terenu, zgodnie z ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.
- określono zasady ochrony środowiska przyrodniczego (politykę ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony powietrza atmosferycznego, klimatu akustycznego, wód powierzchniowych i podziemnych, eksploatacji surowców i rekultywacji), zasady ochrony dziedzictwa

kulturowego oraz kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;

- w projekcie studium określono standardy kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania terenu dla poszczególnych typów terenów;
- przy tworzeniu projektu studium posłużono się opracowaniem ekofizjograficznym i zawartymi w nim wytycznymi.

10.1 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na cele ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność obszarów, stąd nie określa się rozwiązań mających na celu zabezpieczenie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań.

11 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru

Podstawowe problemy z zakresu ochrony środowiska zostały w projekcie studium rozwiązane w sposób prawidłowy. Projekt studium uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

12 Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Monitoring skutków wdrażania i funkcjonowania ustaleń studium będzie prowadzony przez Radę Miejską w Raciążu. Wskazane jest dokonywanie oceny stanu realizacji ustaleń i wpływu na środowisko w cyklach corocznych. Proponuje się objąć analizą skutków realizacji ustaleń studium następujące elementy:

- ilość ścieków odprowadzanych do sieci kanalizacji sanitarnej, w oparciu o umowy zawarte z odbiorcą;
- ilość odpadów, w oparciu o umowy zawarte z odbiorcą;
- klimat akustyczny w miejscach narażonych na szczególnie hałas;

Urząd powinien również zapoznawać się z raportami o stanie i jakości poszczególnych elementów środowiska i monitorowanych parametrów, przygotowywanymi przez jednostki i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, starostwa powiatowe, urzędy wojewódzkie, a w zakresie ochrony przyrody Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, np. IMGW, RZGW i inne. Ponadto należy realizować monitoring zgodnie z wydanymi decyzjami o środowiskowych uwarunkowaniach.

13 Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń projektu studium nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko ze względu na znaczne oddalenie obszaru gminy od granic państwa oraz na lokalne oddziaływanie planowanych inwestycji.

14 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Zawartość i główne cele ocenianego dokumentu

Przedmiotem oceny zawartej prognozie są ustalenia studium uwarunkowań i kierunków

zagospodarowania przestrzennego Miasta Raciąża.

Projekt studium określa podstawowe warunki zagospodarowania terenu, wynikające z potrzeb ochrony środowiska i gospodarowania zasobami przyrody. Uwzględnia obowiązek ochrony powierzchni ziemi, gleb, powietrza, wód podziemnych i powierzchniowych oraz potrzeby ochrony środowiska wynikające z polityki ekologicznej kraju, obowiązków określonych w ustawach szczegółowych regulujących problematykę ekologiczną oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa i programów ochrony środowiska na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Omawiany projekt studium częściowo powiela ustalenia obowiązującego studium, wprowadzone zmiany mają niewielkie znaczenie wobec obranego w 2002 r. ze zmianą w 2014 r. kierunku rozwoju gminy. Dotyczą one w znacznej mierze zmiany funkcji lub parametrów zabudowy w granicach wcześniej już wyznaczonych terenów. Wprowadzono również nowe tereny budowlane, przenosząc część niewykorzystanych terenów przeznaczonych pod zabudowę w obowiązującym studium w inne miejsce. Założenia polityki przestrzennej gminy opierają się głównie na rozwoju funkcji mieszkalnej, rolniczej, a także usługowej i produkcyjnej, które wpłyną korzystnie na strukturę demograficzną oraz aktywność gospodarczą.

W projekcie studium wyznaczono tereny, na których zakazuje się (bądź wskazuje się ograniczenia) lokalizacji nowej zabudowy. Są to tereny lasów (ZL) oraz tereny stanowiące rezerwy pod projektowane drogi uzupełniające układ komunikacyjny. Zakaz zabudowy na wskazanych powyżej terenach nie dotyczy obiektów drogowych, elementów infrastruktury technicznej, obiektów hydrotechnicznych lub służących ochronie środowiska bądź zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego.

Diagnoza stanu i funkcjonowania środowiska

Gmina Miasto Raciąż położona jest w północno-zachodniej części powiatu płońskiego w województwie mazowieckim. Otoczona jest przez tereny wiejskiej gminy Raciąż. Miasto zajmuje powierzchnię ok. 840 ha i zamieszkuje ją 4 390 mieszkańców¹¹.

Najważniejsze powiązania komunikacyjne tworzą: droga krajowa nr 60 o długości 245 km, relacji Łęczyca - Kutno - Gostynin - Łąck - Płock - Bielsk - Drobin - Ciechanów - Różan - Ostrów Mazowiecka, łącząca województwa mazowieckie i łódzkie oraz linia kolejowa nr 27 relacji Nasielsk – Płońsk – Sierpc.

Jest to gmina, w której przeważają grunty rolne, zainwestowana jest głównie centralna część miasta. W zabudowie dominuje funkcja mieszkaniowa jednorodzinna oraz wielorodzinna, a także usługi. Na terenie miasta zlokalizowane są również pojedyncze obiekty przemysłowe.

Grunty rolne zajmują 655,62 ha co stanowi ok. 78,09% powierzchni miasta, przy czym grunty orne stanowią 45,89% (385,24 ha), pastwiska 12,31% (103,36 ha), łąki 15,78% (132,51 ha), sady 0,24% (2,01 ha), nieużytki 1,30% (10,89 ha), grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych 0,01% (0,09 ha), grunty pod rowami i stawami 0,89% (7,49 ha) zaś grunty rolne zabudowane 1,66% (13,93 ha). Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią 19,97% (167,62 ha), w tym tereny zabudowane 14,53% (122 ha), zaś drogi, linie kolejowe i inne tereny komunikacyjne 5,43% (45,63 ha). Tereny leśne zajmują 1,04% powierzchni miasta Raciąż (8,74 ha), zaś wody powierzchniowe 0,90% (7,39 ha).

Miasto charakteryzuje się wyraźnym podziałem na część zabudowaną (tereny zabudowy mieszkaniowej, przemysłowej i usługowej) znacznie przekształcone antropogenicznie oraz przestrzeń otwartą z dużym udziałem pól, łąk i pastwisk. Centralną i południowo – wschodnią część miasta stanowi zwarta zabudowa, rozciągająca się wzdłuż ulic, jest ona otoczona kołnierzem terenów funkcjonujących przyrodniczo tworzących mozaikę terenów wykorzystywanych, jako grunty orne, nieużytki, łąki i pastwiska.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska oceny stanu powietrza dokonywane są w ramach państwowego monitoringu środowiska. Oceny dokonuje się w strefach, w tym w aglomeracjach. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie mazowieckim „Raport za 2021 rok” wykonał klasyfikację jakości powietrza w poszczególnych strefach według poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych. Gmina znajduje się w zasięgu strefy mazowieckiej, dla której nie notuje się wielu przekroczeń stężeń substancji chemicznych i pyłów,

¹¹ Dane GUS – 2020 r.

jednak występujące przekroczenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz PM₁₀ i benzoapirenu należą do najgroźniejszych.

Wody powierzchniowe na terenie gminy wykazują zły stan i zagrożone są ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. W przypadku wód podziemnych, większość obszaru gminy położona jest z zasięgu jednolitej części wód, która nie jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Przewidywane oddziaływania realizacji ustaleń projektu studium

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z projektowanego przeznaczenia terenu pod funkcje określone w projekcie studium, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii. Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu studium na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

Ustalenia prognozy oddziaływania na środowisko nie wykazały, aby w wyniku realizacji ustaleń studium mogło dojść do znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko lub na życie i zdrowie ludzi. Projektowane przeznaczenie oraz określone dla nich warunki kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu pozwalają w sposób prawidłowy korzystać z zasobów środowiska, nie prowadząc do jego degradacji. Projektowane przeznaczenie w znacznym stopniu powiela dotychczasowe funkcje wyznaczone w obowiązującym studium. Ponadto nowa zabudowa prowadzona jest w nawiązaniu do istniejącej już zabudowy.

Negatywne oddziaływania będą miały lokalny charakter, będzie to głównie zajęcie terenów otwartych pod zabudowę, generowanie ścieków, odpadów, nieznaczne zwiększenie niskiej emisji czy hałasu drogowego.

Przeznaczenie terenów otwartych pod zabudowę spowodować może utratę bądź też przekształcenie siedlisk przyrodniczych. Jednak najczęściej zabudowa będzie kształtowana jako przedłużenie istniejących ciągów zabudowań, co ograniczy intensywność przekształceń obszarów typowo przyrodniczych. Ponadto w projekcie studium wskazano obszary zakazu zabudowy oraz obszary z ograniczeniami w zabudowie na terenach cennych przyrodniczo.

Nowa zabudowa śródmiejska, mieszkalna, usługowa oraz produkcyjno-usługowa powodować będzie generowanie ścieków komunalnych oraz w przypadku terenów zabudowy produkcyjnej innych ścieków. Ze względu na rezerwę przepustowości oczyszczalnia ścieków w Raciążu ma możliwość przyjęcia większej ilości ścieków z gospodarstw domowych oraz zakładów przemysłowych. W związku z powyższym istnieje możliwość podłączenia do sieci kanalizacyjnej kolejnych obiektów, co pozwoli na likwidację starych, nieszczelnych zbiorników bezodpływowych, z których aktualnie korzystają mieszkańcy. Ponadto studium wprowadza zapis, iż na obszarach, które nie są przewidziane do objęcia siecią kanalizacyjną, gospodarka ściekowa powinna zostać rozwiązana przy wykorzystaniu indywidualnych rozwiązań. Sugeruje się stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz atestowanych zbiorników bezodpływowych, z których ścieki transportowane będą wozami asenizacyjnymi do wyznaczonego punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków. Przy czym wskazuje się na konieczność kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych z istniejących przydomowych oczyszczalni ścieków.

W wyniku realizacji ustaleń studium powstanie nowa zabudowa wytwarzająca odpady, jednak nie przewiduje się wytwarzania odpadów innych niż dotychczas wytwarzane w gminie. Stąd nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań realizacji ustaleń studium na środowisko.

Klimat akustyczny gminy jest dobry, ze względu na brak źródeł uciążliwego hałasu – zabudowa mieszkaniowa jest skupiona w centralnej części miasta, na terenach otwartych zabudowa jest dosyć luźna, prowadzą do niej średnio- lub rzadko uczęszczane drogi. Na poprawę klimatu akustycznego miała wpływ budowa obwodnicy miasta, drogi krajowej nr 60, która została oddana do użytku w 2009 r. Nie przewiduje się powstawania istotnych oddziaływań hałasowych.

Realizacja nowej zabudowy wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na energię i ciepło. Planowane zwiększenie powierzchni terenów zabudowy z dopuszczeniem ogrzewania budynków z indywidualnych źródeł ciepła, może powodować nieznaczny wzrost emisji pyłów i gazów do powietrza, jednakże przy systematycznej modernizacji w zakresie ogrzewania należy się spodziewać minimalizowania negatywnych skutków.

Projekt studium wyznacza również tereny produkcji energii oraz granice obszarów na których mogą

być rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z OZE o mocy przekraczającej 500 kW (elektrownie fotowoltaiczne). Produkcja energii ze źródeł odnawialnych umożliwi uniknięcie emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, jaka zostałaby wytworzona w elektrowni konwencjonalnej (np. węglowej) o podobnej mocy. Rozwiązanie to przyczyni się w znaczący sposób do poprawy czystości powietrza, a tym samym poprawy jakości klimatu, stanowiąc w ten sposób jedno z głównych narzędzi realizacji postanowień ratyfikowanej przez Polskę Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu.

Studium określa szereg zasad mających na celu ochronę walorów przyrodniczych, zasobów naturalnych oraz minimalizujących negatywne oddziaływanie nowej zabudowy. Najważniejszymi zasadami są:

- zachowanie drożności powiązań ekologicznych;
- ograniczenie niskiej emisji ze spalania węgla w piecach domowych;
- respektowanie zasad określonych dla obszarów prawnie chronionych;
- ochrona zwartych kompleksów terenów rolnych gleb klasy I-III;
- ochrona lasów Skarbu Państwa i własności prywatnej przed przeznaczaniem na inne cele;
- rozwój systemu kanalizacji sanitarnej.

Dla rozwiązań zawartych w projekcie studium nie stwierdzono potrzeby przeprowadzania oceny transgranicznego oddziaływania na środowisko ani wskazywania rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

Monitoring skutków wdrażania i funkcjonowania ustaleń studium będzie prowadzony przez Radę Miejską w Raciążu. Wskazane jest dokonywanie oceny stanu realizacji ustaleń i wpływu na środowisko w cyklach corocznych. Proponuje się objąć analizą skutków realizacji ustaleń studium następujące elementy:

- ilość ścieków odprowadzanych do sieci kanalizacji sanitarnej, w oparciu o umowy zawarte z odbiorcą;
- ilość odpadów, w oparciu o umowy zawarte z odbiorcą;
- klimat akustyczny w miejscach narażonych na szczególnie hałas;

Urząd powinien również zapoznawać się z raportami o stanie i jakości poszczególnych elementów środowiska i monitorowanych parametrów, przygotowywanymi przez jednostki i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, starostwa powiatowe, urzędy wojewódzkie, a w zakresie ochrony przyrody Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, np. IMGW, RZGW i inne. Ponadto należy realizować monitoring zgodnie z wydanymi decyzjami o środowiskowych uwarunkowaniach.

Podstawowe problemy z zakresu ochrony środowiska zostały w projekcie studium rozwiązane w sposób prawidłowy. Projekt studium uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

15 Oświadczenie autora prognozy

Warszawa, dnia 26 października 2022 r.

O Ś W I A D C Z E N I E A U T O R A P R O G N O Z Y

W związku z 74a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2022, poz. 1029 ze zm.)

o ś w i a d c z a m

że jako kierownik zespołu autorów *Prognozy oddziaływania na środowisko do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Raciąża* spełniam warunki określone przez wyżej przywołany artykuł, tj. ukończyłam, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, co najmniej studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie na kierunkach związanych z kształceniem w obszarze nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Aleksandra Radomec

16 Akty prawne uwzględnione w opracowaniu

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 1029);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 1973);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 916);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 503);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 1072);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 2233);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 672);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 699);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 1326);
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 2028);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 888);
- Ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 76);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. z 2002 r. Nr 155, poz. 1298);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. z 2016 r., poz. 1395);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2003 r. Nr 5, poz. 58 ze zm.);
- Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

17 Materiały źródłowe

1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Raciąż, 2014;
2. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Raciąż, 2014;
3. Strategia Rozwoju Gminy Miasto Raciąż na lata 2016 – 2026, 2016;
4. Raport o stanie Gminy Miasto Raciąż za rok 2020 r., 2020 r.;
5. Program ochrony środowiska dla Gminy Raciąż na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2023 roku, 2016;
6. Dane Głównego Urzędu Statystycznego;

7. Kondracki J., Geografia regionalna Polski, Warszawa, 2011;
8. Liro A., Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA, Fundacja IUCN Poland, Warszawa, 1998;
9. PIG-PIB; Objąsnienia do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski, 1:50 000, arkusz Piaseczno nr 560, arkusz Raciąż 407, Warszawa, 2012;
10. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016;
11. Monitoring środowiska Wojewódzkiego Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie:
 - a. Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2020,
 - b. Raport o stanie środowiska w województwie mazowieckim w 2019 r.,
 - c. Ocena jednolitych części wód za rok 2017;
 - d. Ocena jednolitych części wód za rok 2011-2016;

Materiały kartograficzne oraz warstwy tematyczne GIS (shp):

1. Mapa geologiczna Polski. Skala 1:50 000. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami – 407 Raciąż,
2. Mapa Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET. Liro A. IUCN, Warszawa, 1995
3. Przeglądowa mapa osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych w części pozakarpackiej województwa mazowieckiego;
4. Warstwy tematyczne IBS PAN w Białowieży – sieć korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura 2000 wg koncepcji Jędrzejewskiego;
5. Warstwy tematyczne CBDG:
 - Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych,
 - Hydrogeologia – Jednolite Części Wód Podziemnych,
 - MIDAS – obszary górnicze,
 - MIDAS – tereny górnicze,
 - MIDAS – złoża kopalin,
 - Środowisko – regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Kondracki 2002).

Witryny internetowe

1. <http://www.wios.warszawa.pl> Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie – publikacje dot. wyników monitoringu środowiska;
2. <http://warszawa.rdos.gov.pl> Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie – rejestry form ochrony przyrody;